

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska Institutionen
Examensarbete magisternivå,
FEKP01 HT 2010

”Frågan är inte *om* det finns några fel – utan hur många”

Konsekvenser av tillämpningen av IAS 36 i svenska börsbolag

Författare:

Stina Holmgren

Johan Persson

Handledare:

Erling Green

Sammanfattning

Examensarbetets titel:	”Frågan är inte <i>om</i> det finns några fel – utan hur många” - Konsekvenser av tillämpningen av IAS 36 i svenska börsbolag
Seminariedatum:	2011-01-13
Ämne/kurs:	FEKP01, Examensarbete magisternivå 15 hp
Författare:	Stina Holmgren, Johan Persson
Handledare:	Erling Green
Fem nyckelord:	Goodwill, IAS 36, Nedskrivningsprövning, Subjektivitet, Incitament
Syfte:	Syftet är att utreda om IAS 36 ger en rättvisande bild av goodwillvärdet utifrån att standarden ger utrymme för godtyckliga bedömningar och uppskattningar som kan leda till manipulation av informationen i de finansiella rapporterna.
Metod:	Studien är genomförd utifrån en abduktiv ansats som bygger på en kvalitativ undersökning. Uppsatsen innehåller både primär- och sekundärdata i form av intervjuer, artiklar och litteratur.
Teoretiskt perspektiv:	Studien baseras främst på regelverket kring standarderna IAS 36 och IAS 38. Den teoretiska referensramen innehåller även aktuella artiklar.
Empiri:	Empirin bygger främst på fem intervjuer med representanter från svenska börsbolag. Informationen som presenteras i kapitlet är även hämtad från bolagens årsredovisningar från 2009.
Slutsats:	Standarden IAS 36 är enligt det teoretiska perspektivet korrekt och ger en rättvisande bild, men är allt för komplex och ej applicerbar på verkligheten. Subjektiviteten i standarden skapar osäkerhet hos företagen samtidigt som den öppnar upp för godtyckliga bedömningar.

Abstract

Title:	“The question is not whether it exist any errors – but how many” - Consequences of practicing IAS 36 in swedish listed companies
Seminar date:	2011-01-13
Course:	FEKP01, Master thesis in business administration with major in accounting, 15 University Credit Points (15 ECTS)
Authors:	Stina Holmgren, Johan Persson
Advisor:	Erling Green
Five key words:	Goodwill, IAS36, Impairment testing, Subjectivity, Incentive
Purpose:	The purpose is to investigate whether IAS 36 provides an accurate picture of the goodwill value when the standard allows arbitrary judgments and estimates that could lead to manipulation of information in the financial statements.
Methodology:	The study conducted is based on an abductive approach based on a qualitative study. The essay contains both primary and secondary data in the form of interviews, articles and literary books.
Theoretical perspectives:	The study is primarily based on the regulation of the standards IAS 36 and IAS 38. The theory of frame of reference also contains relevant articles.
Empirical Foundation:	The empirical data is mainly based on five interviews with representatives from Swedish listed company. The information presented in the chapter is also available from the company's annual reports from 2009.
Conclusions:	According to the theoretical perspective the standard IAS 36 is correct and gives a true and fair view, but is at the same time too complex and not applicable on reality. The subjectivity of the standard creates uncertainty for businesses while it opens up for arbitrary judgments.

Tackord

Vi vill rikta ett stort tack till alla respondenter som tagit sig tid och visat intresse för vår uppsats, intervjuerna har varit mycket spännande och lärorika. Tack till Universitetsbibliotekets medarbetare och Bitte Holm på ekonomihögskolans bibliotek som hjälpt oss med att finna vetenskapliga artiklar och olika uppslag. Tack till vår handledare Erling Green. Tack även till Nils-Göran Persson för underlättandet av transporter under årets kalla vintermånader och som sparat oss värdefull tid. Slutligen vill vi tacka våra opponenter för den konstruktiva kritiken.

Stina Holmgren

Johan Persson

Förkortningar

EU – Europeiska Unionen

IASB – International Accounting Standards Board

IAS – International Accounting Standard

IFRS – International Financial Reporting Standard

ÅRL – Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	8
1.1	Bakgrund	8
1.2	Problemdiskussion.....	9
1.3	Frågeställning	10
1.4	Syfte	10
1.5	Tidigare forskning	10
1.6	Disposition.....	12
2	Metod.....	13
2.1	Metodval.....	13
2.1.1	Den kvalitativa arbetsprocessen	13
2.1.2	Val av företag och respondenter	14
2.2	Datainsamling.....	15
2.2.1	Primär- och sekundärdata	15
2.2.2	Tillvägagångssätt inför och under intervjuer.....	15
2.2.3	Intervjustruktur	17
2.3	Urvalsfel	19
2.3.1	Urvalsfel av företag och respondenter.....	19
2.3.2	Bortfallsanalys	19
2.4	Metodkritik.....	19
2.4.1	Kritik mot användandet av en kvalitativ arbetsprocess	19
2.4.2	Kriterier för bedömningar av kvalitativa arbetsprocesser	20
2.4.3	Kritik mot tillvägagångssätt	21
2.4.4	Intervjuteknik	21
2.4.5	Fel vid datainsamling.....	21
2.5	Alternativt tillvägagångssätt.....	22
3	Referensram – internationella redovisningsstandarder.....	23
3.1	IASB:s föreställningsram.....	23
3.1.1	Egenskaper som gör redovisningen användbar	24
3.2	IAS 38 Immateriella tillgångar	25
3.2.1	Definition.....	25
3.2.2	Redovisningsbara immateriella tillgångar	25
3.2.3	Förvärv och värdering enligt IFRS 3.....	25
3.2.4	Upparbetad goodwill	26

3.3	IAS 36 Nedskrivningar.....	26
3.3.1	Normbildningen.....	26
3.3.2	Prövning för nedskrivning.....	26
3.3.3	Värderingsmodeller.....	28
3.3.4	Uppskattning av framtida kassaflöden.....	29
3.3.5	Beräkning av nedskrivningsbehov.....	30
3.3.6	Goodwill.....	32
3.4	Nedskrivningar eller avskrivningar.....	33
3.5	Konsekvenserna av nuvarande goodwillredovisning.....	34
3.5.1	Fördelarna med redovisningen av goodwill enligt IAS 36.....	34
3.5.2	Konsekvenserna av tillämpningen av IAS 36.....	36
3.5.3	Nya utmaningar för revisorerna.....	38
3.6	Incitament för manipulation av redovisningen.....	38
3.6.1	Principal-Agentteorin.....	38
3.6.2	Big-Bath-Accounting.....	40
4	Empiri.....	42
4.1	Presentation av företag.....	42
4.2	Respondenternas svar.....	43
5	Analys.....	51
5.1	Tillämpningen av IAS 36.....	51
5.2	Kvalitativa egenskaper.....	52
5.3	Avskrivningar eller nedskrivningar?.....	52
5.4	Subjektivitet och incitament.....	54
5.4.1	Kassagenerande enheter.....	54
5.4.2	Verkligt värde och nyttjandevärde.....	55
5.4.3	Manipulationens incitament.....	57
5.5	Övriga reflektioner.....	59
6	Resultat.....	60
6.2	Vidare forskning.....	61
7	Referensförteckning.....	62

1 Inledning

I det inledande kapitlet kommer vi att redogöra för bakgrunden till vår uppsats. Därefter presenteras problemdiskussionen som mynnar ut i uppsatsens syfte. Avslutningsvis presenterar vi tidigare forskning kring nedskrivningar av goodwill samt klargör för vilka områden inom ämnen som ännu inte har behandlats.

1.1 Bakgrund

Införandet av IAS 36 har inte bara i Sverige utan även i övriga världen belyst redovisningen av goodwill som fortsätter att vara en kontroversiell fråga. Behandlingen av goodwill har inneburit en utmaning för producenterna av finansiella rapporter och normbildarna i årtionden. Redovisningen har även varit föremål för lobbying, framförallt från producenterna av de finansiella rapporterna, det vill säga företagen.¹

År 2005 ändrades redovisningen av goodwill i Sverige. Goodwill som uppstår i samband med ett rörelseförvärv ska inte längre skrivas av utan årligen testas för nedskrivningsbehov när det finns indikationer på att dess värde har minskat. I jämförelse med avskrivningar som systematiskt minskade värdet av goodwill över en tid om ca 20 år ställer den nya redovisningen större krav på kritisk granskning av detta värde i samband med årsbokslut. Den nya redovisningen är ett sätt att öka relevansen av informationen i de finansiella rapporterna. Enligt normbildaren är ett årligt nedskrivningstest av en immateriell tillgång, som enligt standarden har en obegränsad livslängd och som ska värderas till verkligt värde, mer relevant för användarna det vill säga för investerare i deras ekonomiska beslut.²

Även om normbildarna strävat efter att öka relevansen av informationen i redovisningen innehåller behandlingen av goodwill subjektivitet och tvetydigheter för företagen och revisorerna att förhålla sig till. Subjektiviteten och tvetydigheterna kan få en allvarlig negativ inverkan på den finansiella rapporteringen. Introduceringen av krav på tydliga uppskattningar av verkligt värde är *ett* exempel som kan skapa osäkerhet och minskad öppenhet då den nya rapporteringen i större grad grundas på professionella bedömningar av företagsledningen och revisorerna. Företagsledningen tillsammans med revisorerna kommer behöva använda sig mer av sina färdigheter i värdering och uppskattning av verkligt värde istället för att förlita sig på faktiska transaktioner. Genom att ersätta avskrivningar av goodwill med nedskrivningstester baserat på verkligt värde kan ytterligare möjligheter till kreativ bokföring ha uppstått.³

---

¹ Gowthorpe, C. och Amat, O. (2005)

² Wines, G., Dagwell R. och Windsor, C. (2007)

³ Gowthorpe, C. och Amat, O. (2005)

1.2 Problemdiskussion

Idén till denna magisteruppsats uppstod under författandet av en kandidatuppsats som behandlade IAS 36 *Nedskrivningar* och undersökte hanteringen av nedskrivningar på goodwill på stockholmsbörsen under finanskrisen. I samband med uppsatsens empiriska undersökningar väcktes flera intressanta frågor som utgjorde lämpliga områden för vidare forskning. Ett av de bolag som ingick i de empiriska undersökningarna antydde att det kunde finnas en koppling mellan hanteringen av nedskrivningar på goodwill och dess påverkan på bolagets aktiekurs. Detta skulle i sin tur skapa ett incitament för företag att manipulera redovisningen för att på så sätt undvika nedskrivningar i tron på att aktiemarknaden tolkar nedskrivningar som något negativt.

För den oinvidde väcker ovan anförda bakgrund möjligen en följdfråga: Hur kommer det sig att företag kan undvika nedskrivningar av goodwill om det nu finns redovisningsstandarder som avgör när och hur nedskrivningar ska ske? Ett direkt svar på frågan är att möjligheten uppstår eftersom IFRS/IAS är en principbaserad redovisningsstandard som medför att den externa redovisningen kan bli föremål för godtyckliga bedömningar av värdet av balansräkningsposter. Eftersom företagen gör sina egna bedömningar av balansräkningsposter som sedan ligger till grund för den externa redovisningen finns det alltså ett visst utrymme för att manipulera värderingen av balansräkningsposter. Manipulationen kan medföra att det inte uppstår några negativa effekter på bolagets resultat och kan även gynna enskilda individer i företagsledningen.

Efter att ha studerat ett antal vetenskapliga artiklar angående konsekvenserna av IAS 36 och övergången från linjära avskrivningar till nedskrivningar på goodwill fann vi bland annat att IAS 36 är en komplex standard som medför flera svårigheter för företagen. Svårigheterna uppstår i synnerhet vid goodwillvärdering som baseras på mer eller mindre osäkra framtidsprognoser och antaganden kring dess verkliga värde. Vi fann att aktiemarknaden beaktar nedskrivningar på goodwill och att detta medför en negativ effekt på aktiekursen. Aktiemarknadens beaktning visade sig bara utgöra ett av flera incitament för att manipulera redovisningen för att undvika negativa effekter eller för att gynna enskilda individer i företagsledningen. Vi fann att flera av incitamenten kunde förklaras av två ekonomiska teorier; Principal-agent-teorin och Big-bath-teorin. Företagens hantering av nedskrivningar på goodwill behöver naturligtvis inte bara påverkas av vad som är mest gynnsamt för företaget eller företagsledningen utan även av att redovisningen enligt IAS 36 är komplex och att efterlevnaden kan vara problematisk i sig. Ovannämnda problemdiskussion har utmynnat i följande frågeställning.

1.3 Frågeställning

- Ger standarden IAS 36 *Nedskrivningar* en korrekt bild av värdet av goodwill?
- Hur förhåller sig svenska börsbolag till subjektiviteten i IAS 36?
  - Vilka möjligheter och tillvägagångssätt finns det för att utnyttja nedskrivningar av goodwill för att manipulera informationen i den finansiella rapporteringen och finns det tecken på att dessa möjligheter och tillvägagångssätt utnyttjas av svenska börsbolag för egen vinnings skull?

1.4 Syfte

Huvudsyftet är att utreda om IAS 36 ger en rättvisande bild av värdet på goodwill utifrån att standarden ger utrymme för godtyckliga bedömningar och uppskattningar. Utifrån huvudsyftet vill vi vidare beskriva vilka incitament som finns för att utnyttja nedskrivningar för manipulation av informationen i de finansiella rapporterna.

1.5 Tidigare forskning

Det har tidigare forskats kring kopplingen mellan avskrivningar och nedskrivningar på goodwill och börsbolags aktiekurser. Den forskningen är i flera fall av kvantitativ karaktär där forskarna isolerat datumet för börsbolags meddelande om att en avskrivning/nedskrivning är att vänta och sedan studerat hur aktiekursen har förändrats både innan och efter detta datum. Resultaten av denna forskning pekar i olika riktningar beroende på vilken form av värdeminskningssmetod som används; årliga linjära avskrivningar eller årliga nedskrivningsprövningar. Avseende forskningen kring årliga nedskrivningsprövningar finns det resultat som visar på en tydlig koppling mellan nedskrivningar och en negativ påverkan på bolagets aktiekurs. Detta pekar på att det finns minst ett incitament för börsbolag att undvika nedskrivningar men det bör även finnas andra incitament vilket vi tycker är värt att undersöka. Utifrån tidigare arbeten bedömer vi att det finns tillräckligt med forskning på detta område att luta sig på i vår uppsats som därför skiljer sig på det sättet att den inte innehåller någon statistisk undersökning kring nämnda relation utan koncentrerar sig på kvalitativt undersöka vilka incitament som kan finnas för företag att undvika nedskrivningar.

Det har även forskats kring tillämpningen av den redovisningsstandard som reglerar nedskrivningar av goodwill. Den forskningen har syftat till att undersöka hur tillfredställande företagens redovisning är utifrån investerares perspektiv. Forskningen har bland annat grundat sig på empiriska undersökningar i form av intervjuer med analytiker, investerare och svenska börsnoterade bolag. Vår uppsats är inriktad på företagens syn på IAS 36 och därför kommer vi inte intervju analytiker och investerare utan enbart svenska börsbolag. Vår uppsats skiljer sig även på det sättet att den inte använder sig av samma svenska börsbolag som ingått i tidigare undersökningar. Genom att intervju ytterligare ett antal svenska börsbolag kring tillämpningen av IAS 36 och huruvida dessa upplever att redovisningsstandardens ger en

korrekt bild av bolagets goodwillvärde kan vi öka den samlade kunskapen kring den praktiska tillämpningen av standarden. Vår undersökning kommer förhoppningsvis också att ge oss en djupare förståelse kring vilket redovisningssätt som ger en mer korrekt bild av bolagens goodwillvärde enligt bolagen själva.

1.6 Disposition

Kap 1 Inledning

I det inledande kapitlet kommer vi att redogöra för bakgrunden till vår uppsats. Därefter presenteras problemdiskussionen som mynnar ut i ett syfte. Avslutningsvis presenterar vi tidigare forskning kring nedskrivning av goodwill samt klargör för vilka områden inom ämnen som ännu inte har behandlats.

Kap 2 Metod

I detta kapitel kommer vi att redogöra för vår forskningsansats samt val av företag och respondenter för att sedan presentera hur vi gått tillväga vid datainsamlingen. Kapitlet kommer att avslutas med en diskussion kring tillförlitlighet och pålitlighet i undersökningen.

Kap 3 Teoretisk referensram

Referensramens syfte är att beskriva de teorier som är kopplade till nedskrivning av goodwill samt presentera tidigare forskning kring ämnet. Kapitlet är uppdelat i två delar. Den första delen kommer att inledas med en beskrivning av de standarderna som är kopplade till goodwill; IAS 38, IAS 36 samt IFRS 3. Vi kommer att belysa de delar i standarderna som är väsentliga för förståelsen för nedskrivningar av goodwill. Kapitlets andra del är uppbyggt på vetenskapliga artiklar, artiklar i branschtidskrifter och uppsatsarbeten.

Kap 4 Empiri

I detta kapitel kommer vi inledningsvis presentera de företag som ingått vår undersökning. Därefter kommer vi att presentera respondenternas svar under varje område och fråga som undersökts respektive ställts i våra intervjuer.

Kap 5 Analys

I detta kapitel sammankopplar vi den teoretiska referensramen med det empiriska materialet från våra intervjuer som tillsammans med våra egna resonemang bildar vår analys. Kapitlet kommer att vara uppdelat i fem olika områden som kommer att analyseras var för sig.

Kap 6 Resultat

I uppsatsens sista kapitel kommer vi att redogöra för vår slutsats utifrån tidigare analys. Vi kommer även besvara frågorna som presenterades i det inledande kapitlet. Avslutningsvis ger vi förslag på vidare forskning inom ämnet.

2 Metod

I detta kapitel kommer vi att redogöra för vår forskningsansats samt val av företag och respondenter för att sedan presentera hur vi gått tillväga vid datainsamlingen. Kapitlet kommer att avslutas med en diskussion kring tillförlitlighet och pålitlighet i undersökningen.

2.1 Metodval

Med utgångspunkt ifrån att vi vill *beskriva* och *utreda* huruvida IAS 36 ger en korrekt bild av goodwillvärdet utifrån att standarden ger utrymme för godtyckliga bedömningar och uppskattningar karaktäriseras arbetet av en deskriptiv ansats. Om syfte med uppsatsen istället hade varit att vilja *förbättra* eller snarare *förändra* standarden IAS 36 som behandlar nedskrivningar av goodwill hade vi använt oss av vad Halvorssen kallar en normativ ansats. Men i och med det faktum att uppsatsen ändamål är att skapa förståelse snarare än lösningar använder vi oss av en deskriptiv ansats.⁴

Det finns två tillvägagångssätt vid angripande av ett problem; deduktiv och induktiv metod. Den induktiva metoden innebär att man först studerar verkligheten för att i ett senare skede använda teorin för att behandla empirin. Den deduktiva metoden gör det motsatta. Vi har valt att använda en kombination av dessa två metoder, en så kallad abduktiv metod. Det betyder att vi under arbetsprocessen har skriftat mellan att studera verkligheten och teorin.⁵ Den abduktiva metoden ledde till början att utvalda företagsekonomiska teorier genererade vissa antaganden som låg till grund för våra intervjufrågor. I samband med den första intervjun gavs indikationer på att ett Principal-Agent-förhållande skulle kunna ligga till grund för att manipulera nedskrivningar av goodwill. Detta ledde i sin tur till att ytterligare en teori tillkom, nämligen Big-Bath-Accounting-Teorin.

2.1.1 Den kvalitativa arbetsprocessen

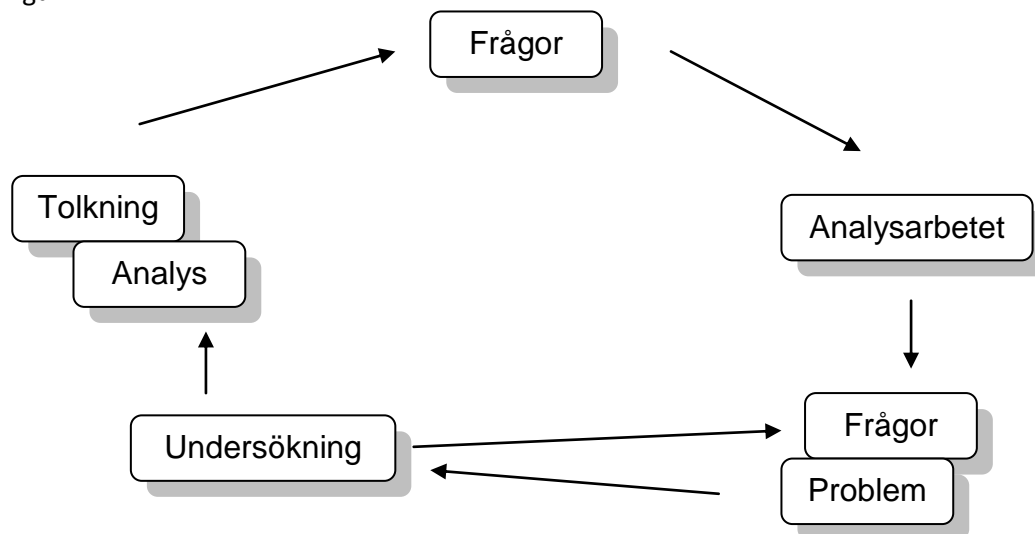
Jarl Backman antyder att den kvalitativa arbetsprocessen ger utrymme för stora variationsmöjligheter. Som Figur 1 nedanför visar så hanteras flera moment parallellt med varandra och under arbetsprocessens gång behandlas ett moment mer än en gång. Vi har valt att arbeta utifrån en kvalitativ arbetsprocess vid genomförandet av vår uppsats då vi anser att denna arbetsstruktur är bäst lämpad.

---

⁴ Halvorssen, K. (1992)

⁵ Bryman, A. & Bell, E. (2005)

Figur 1

I inledningskapitlet nämner vi att intresset för uppsatsområde uppstod under skrivandet av kandidatuppsatsen och då uppstod *frågor* och funderingar som vi tidigare nämnt. För att få reda på om de fanns någon tyngd i området som vi var intresserade av att undersöka, fördjupade vi oss i ämnet och granskade *analyserbarheten* innan vi valde respondenter till undersökningen. Med ny kunskap skapades nya *frågor* som vi var intresserade av att behandla och därefter utmynnades vår första *problemformulering*. Frågorna som skulle komma att behandlas under intervjuerna formulerades i samband med problemformuleringen och efter ett möte med vår handledare. Innan genomförandet av den empiriska undersökningen skapade vi oss en övergripande bild över vårt arbete så vi kunde skapa oss en konkretare uppfattning om vilken empiri som skulle vara betydande för att fortsätta analysen. Efter att första intervjun ägt rum insåg vi att *problemformuleringen och intervjufrågorna* behövdes omformuleras innan nästkommande intervjuer. Så vi omformulerade problemet inför de kommande intervjuerna. Vi behandlade datainsamlingen från *undersökningen* parallellt som vi *analyserade och tolkade* genomförandet. I detta skede uppstod nya frågor som resulterade i en ytterligare redigering av *problemformuleringen*. Då den nya problemformuleringen var utformad fokuserade vi på att *tolka* och sammanställa det empiriska materialet samt sammankoppla de med vår teoretiska referensram som resulterade i vårt resultat.

2.1.2 Val av företag och respondenter

Respektive företag som ingår i vår undersökning är väletablerade och välkända börsbolag. Tillämpning av redovisningsstandarden IAS 36 *Nedskrivningar* och uppbärande av en goodwillpost i balansräkningen var de grundläggande kriterierna för att ingå i undersökningen. Utöver dessa kriterier inleddes i första hand kontakt med företag med säte i Skåne då vi främst var intresserade av att arrangera personliga intervjuer. Undersökningen har

sedan genomförts med de företag som haft möjlighet att medverka. Bortfallet bland de företag som kontaktats kan därför sägas ha varit lågt men å andra sidan har det krävts mycket tid och ansträngning för att verkligen fastställa tid och datum för intervjuerna. Detta har också begränsat antalet respondenter i undersökningen. Antalet intervjuer har styrts utifrån kvaliteten på ackumulerat intervjumaterial.

Efter etablerad kontakt med de företag som hade möjlighet att medverka sökte vi den person som var bäst lämpad att besvara våra frågor. De personer vi slutligen fått kontakt med har varit: verkställande direktör, redovisningschef, chief financial officer, group accounting controller, group financial controller eller controller.

Denna urvalsmetod kan tolkas som ett bekvämlighetsurval som innebär att valet grundar sig på tillgänglighet⁶. Denne urvalsmetod stämmer överens med vårt tillvägagångssätt då vi ansett att det varit viktigt att påbörja datainsamlingen i ett tidigt skede av arbetet.

2.2 Datainsamling

2.2.1 Primär- och sekundärdata

Den data som vi presenterar i denna uppsats består både utav primär- och sekundärdata. Det som skiljer dessa typer av data är att sekundärdata är tidigare insamlat material.

Vår primärdata är den data som vi har insamlat under intervjuerna.⁷ Den sekundärdata som vi främst har använt oss av är hämtad från företagsekonomisk litteratur samt vetenskapliga artiklar. Ytterligare sekundärdata utgörs av företagets årsredovisningar.

Oavsett om vi behandlar primär- eller sekundärdata kan lika data ha olika hög trovärdighet. Därför är det viktigt att inta en kritisk ställning till allt material.

2.2.2 Tillvägagångssätt inför och under intervjuer

Intervjuerna har genomförts både personligen och per telefon. Vårt främsta mål har varit att arrangera personliga intervjuer då vi har utgått ifrån att det underlättar förståelsen både för respondenten och för oss författare då båda parter kan avläsa varandras kroppsspråk och ansiktsuttryck. På grund av respondentens tidsbris samt det geografiska avståndet har en utav intervjuerna genomförts per telefon. Respondenterna har oavsett intervjuform fått strukturen för intervjun utskickade på förhand för att kunna förbereda sig. Detta har vi gjort på grund av att vi utgått ifrån att alla respondenter inte har lika stor aktuell kunskap kring den

---

⁶ Bryman & Bell (2005)

⁷ Rienecker, L & Jörgensen, P. S (2008)

redovisningsstandard som är föremålet för denna uppsats. Det kan därför krävas reflektion över frågorna och en återblick på standardens tillämpning för respondenten för att vi ska få en så informationsrik intervju som möjligt.

För att säkerställa att frågorna blev konsekvent ställda valde vi att ha en och samma författare som förste intervjuare för samtliga intervjuer. Den andra författarens roll var att anteckna och komma med fölfrågor.

Innan påbörjandet av respektive intervju har vi presenterat bakgrunden till uppsatsen och hur denna har utmynnats i en frågeställning. Respondenten har också blivit tillfrågad ifall det har gått bra att göra en ljudupptagning av intervjun för att underlätta datasammanställningen i ett senare skede. Frågorna har strukturerats i en bestämd ordning som tabellen nedanför visar och intervjuerna har i stora drag följt denna struktur. Utifrån hur respondenten inledningsvis har svarat har vi anpassat intervjuerna under tiden eftersom att frågorna är av öppen karaktär. Respondenten ska inte hindras från att ge ett så informationsrikt, uttömmande och avslöjande svar som möjligt utan denne ska känna sig fri att föra ett resonemang kring ämnet och även kunna glida över på de andra frågorna. Respondenten har även informerats om möjligheten till anonymitet och förklarat att om denna önskan finns så innebär detta inget hinder för undersökningen. Efter intervjun har vi också frågat om det har gått bra att återkomma per telefon eller e-post för kompletterande frågor.

2.2.3 Intervjustruktur

I Tabell 1 nedanför finns en frågestruktur för intervjuerna och som fungerat som vägledning både för författarna och respondenterna. Intervjun omfattar totalt elva frågor. Strukturen på frågorna kan ses utifrån ett ”tratt-perspektiv” då frågorna är breda i början och smala mot slutet för att sedan samlas upp i en övergripande sammanfattande fråga. Frågorna har formulerats utifrån problemdiskussionen och behandlar fem olika områden; tillämpning, redovisningsmetoder, subjektivitet och incitament, och reflektioner kring standarden.

Tabell 1

Intervjustruktur	
Fråga	
Tillämpning	
1	Vilka problem och svårigheter har ni stött på under tillämpningen av IAS 36?
Standardens kvalitativa egenskaper	
2	Tycker ni att IAS 36 ger användarna av årsredovisningen en korrekt bild av företagets goodwillpost?
Redovisningsmetoder	
3	Om man jämför avskrivningar och nedskrivningar vilken är den mest lämpliga metoden avseende tillförlitlighet, jämförbarhet och objektivitet?
Standardens subjektivitet och incitament för manipulation	
4	Tycker ni att standarden ger utrymme för alltför subjektiva bedömningar?
5	Finns det några extra viktiga indikatorer för ert bolag som avgör om det finns något nedskrivningsbehov?
6	Vilken är anledningen till att ni har identifierat era kassagenererande enheter på den nivån som ni har gjort?
7	Hur har ni gått tillväga för att uppskatta verkligt värde för den kassagenererande enheten?
8	Hur stor säkerhet tycker ni att det finns i dem prognoser som används vid beräkningen av nyttjandevärdet?
9	Har ni använt externa värderingsexperten till hjälp vid nedskrivningstestet och är arbetsprocessen med nedskrivningstestet resurskrävande?
10	Generellt, vilka incitament kan det finnas för att utnyttja handlingsutrymmet i standarden för att redovisa till bolagets och företagsledningens fördel?
Reflektioner kring standarden	
11	Finns det något övrigt att tillägga eller uppmärksamma?

Fråga ett är utformad för att ge en övergripande bild av de problem och svårigheter som bolagen ställs inför i tillämpningen. Frågan är också utformad som en inledande fråga som ska stimulera respondenten till att börja föra ett resonemang kring redovisningsstandarden.

Andra frågan är utformad för att belysa redovisningsstandardens kvalitativa egenskaper utifrån bolagens perspektiv. Producenterna av de finansiella rapporterna är naturligtvis den grupp som besitter störst information kring goodwillposten och frågan är då om dem tycker att standarden ger utlopp för denna information och ger en tillförlitlig och rättvisande bild.

Fråga tre behandlar redovisningsmetoder men är även starkt kopplad till området för fråga två eftersom redovisningsmetoden ger olika information till användarna och därför kan skilja sig åt avseende redovisningens tillförlitlighet och objektivitet. Frågan är också relevant ur ett praktiskt perspektiv då redovisningsmetoderna medför olika arbetsmetoder.

Fråga fyra till tio behandlar redovisningsstandardens subjektivitet och frågorna ställs på dem delar av standarden som innehåller största andelen av subjektiva bedömningar för bolagen och kan vara utsatta för manipulation. Inspirationen till att undersöka dessa utvalda delar av standarden kommer till största delen från de artiklar som skrivits i ämnet som behandlar dessa delar. Genom att fråga svenska börsföretag hur de mer i detalj arbetar med dessa delar av standarden kan vi skaffa oss en bild av hur subjektiviteten tar sig uttryck på svensk mark och jämföra denna med internationella forskningsresultat. Fråga fyra till tio är inte helt okända ur ett redovisningsperspektiv eftersom om bolagen aktivt manipulerar sin redovisning är det dessa delar av redovisningen som är utsatta. Därför har vi talat om för respondenterna att vi vill ha en generell beskrivning av deras tillämpning och att vi inte är ute efter känslig redovisningsinformation. Standarden medför att bolagen måste göra antaganden med ett viss mått av osäkerhet. Osäkerheten i sig kan betyda att vi är inne på ett känsligt område och medföra att företagen blir återhållsamma i sina svar. Genom att förklara att vi vill ha en generell beskrivning tror vi att företagen ska känna sig tryggare i att svara på dessa frågor.

Fråga tio är av generell karaktär och syftar inte till att få svar på om det intervjuade bolaget manipulerat redovisningen för att gynna sig själv eller företagsledningen. Vi tror inte att företagen ärligt skulle svara på denna fråga om det var så men vi är nyfikna på hur stor medvetenheten är kring möjligheterna för manipulation och vilka generella exempel på situationer företagen kan ge. Även om frågan är generell så kan den upplevas som känslig eller obekvämt att svara på eftersom den tvingar respondenten att föreställa sig hur denne skulle kunna manipulera redovisningen och därför få denne att känna att han eller hon tar på sig en illasinnad roll.

Fråga elva är en avslutande fråga som ska belysa ytterligare aspekter av redovisningen av goodwill som vi inte uppmärksammat tidigare och som ger respondenten möjlighet att dela med sig mer av sina erfarenheter. Att ställa denna fråga i slutet på intervjun och markera att detta är den sista frågan med ett mer avslappnat tonläge kan få respondenten att ge utlopp för intressant och mer avslöjande information.

2.3 Urvalsfel

2.3.1 Urvalsfel av företag och respondenter

Urvalsmetoden kan ha resulterat i urvalsfel i hänseende till företag och respondenter. Avseende företagen så varierar storleken på goodwillposterna i balansräkningarna bland börsbolagen och det är möjligt att de bolagen med störst goodwillposter kan utgöra bättre intervjuobjekt. Företagen har också olika lång erfarenhet av tillämpning av IAS 36 vilket är kopplat till när de gjorde sitt inträde på Stockholmsbörsen. Företag med längre erfarenhet av tillämpning av IAS 36 kan utgöra bättre intervjuobjekt. Det samma gäller respondenterna på företagen. Respondenterna kan ha olika lång erfarenhet av tillämpningen av IAS 36 oavsett om det gäller hos dennes nuvarande arbetsgivare eller en tidigare. Det är inte heller säkert att respondenten har varit den som varit bäst lämpad att besvara våra frågor utan det kan vara så att denne ställt upp i mån av tid och engagemang. Med tanke på våra respondents positioner och erfarenheter tror vi att detta problem har undvikts.

2.3.2 Bortfallsanalys

Vid förfrågan om deltagande i en intervju valde potentiella respondenter att inte delta. Detta kan bero på brist på engagemang och tid eller osäkerhet angående anonymitet⁸. Då vi presenterade möjligheten till anonymitet har detta inte varit en bidragande faktorn till vårt bortfall. Däremot har tidsbrist orsakat bortfall av potentiella respondenter. Det bortfall som har förekommit kan ha medför att vi har gått miste om exempelvis andra incitament för manipulation av redovisningen.

2.4 Metodkritik

2.4.1 Kritik mot användandet av en kvalitativ arbetsprocess

Ett problem som förknippas med användandet av en kvalitativ arbetsprocess är den stora mängd information som kan uppkomma vid insamlingen av data⁹. Det kan bero på allt ifrån långa intervjuer till undersökning av register och offentlig statistik etcetera. För att undvika den massiva mängden av information skapade vi som ovan nämnt en struktur utifrån vår frågeställning och syftet. Intervjuer sker ofta i samband med en kvalitativ arbetsprocess vilket

---

⁸ Bryman & Bell (2005)

⁹ Backman, J. (2008)

kritiseras då intervjuer är resurskrävande främst vad gäller tid vilket oftast resulterar till att man inte använder sig av tillräckligt många respondenter. Då vår undersökning endast grundas på ett fåtal intervjuer påverkas inte generaliserbarheten eller representativiteten¹⁰. I syfte att stärka intervjuerna och på så vis generaliserbarheten används ofta enkätundersökningar.

2.4.2 Kriterier för bedömningar av kvalitativa arbetsprocesser

Tillförlitlighet, överförbarhet och pålitlighet är de kriterier som kvalitativa forskare använder sig utav vid bedömning av undersökningen¹¹.

2.4.2.1 Tillförlitlighet och överförbarhet

Tillförlitligheten i undersökningen grundar sig på hur trovärdigt författarna framställer det empiriska materialet¹². För att säkerställa att inga väsentliga misstolkningar har skett vid intervjuerna har vi presenterat den bearbetade empirin för respondenterna. Att låta respondenterna ta del av det empiriska materialet och godkänna det innan publicitet kan anses vara negativt i de fall då respondenten väljer att reviderar empirin som på så sätt försummar en objektiv bild. Då vi valt att hålla föreagens namn anonyma och de inte skett några förändringar efter genomläsandet av materialet anser vi att materialet är tillförlitligt. En annan faktor som kan påverka tillförlitligheten är författarnas förhållande till respektive företag och respondent. Vi författare har inte haft någon tidigare personlig kontakt med de respondenter eller företag som undersökningen grundar sig på. Därmed anser vi att tillförlitligheten till den empiriska undersökningen är acceptabel.

2.4.2.2 Pålitlighet

Reliabilitet är de begrepp som används vid pålitlighet i kvalitativa undersökningar. Pålitlighet handlar om att svaren från respondenterna skulle bli densamma om undersökningen upprepats vid ett senare tillfälle¹³. Det kan vara svårt att uppnå en hög pålitlighet i de avseende att det inte går att frysa en social miljö men vi tror att respondenternas svar skulle vara väldigt snarlika. För att andra forskare ska tolka intervjuerna på samma sätt som vi krävs att de har en liknande social roll som vi, så som att de exempelvis kommer från en akademisk miljö¹⁴. Miljön för intervjun och forskarnas sociala roll färgar intrycket av själva intervjun. Då vi

---

¹⁰ Svenning, C. (2003)

¹¹ Bryman & Bell (2005)

¹² Ibid.

¹³ Jacobsen (2003)

¹⁴ Bryman & Bell (2005)

författare inte haft någon tidigare relation till respondenterna tror vi inte de skulle vara några svårigheter att uppnå vår sociala roll. För att uppnå en hög pålitlighet ska författarna anta ett granskande synsätt¹⁵. Detta har vi gjort genom att ingående förklarat och redogjort för samtliga delar i vår undersökningsprocess.

2.4.3 Kritik mot tillvägagångssätt

Kritik kan riktas mot vår undersökningsmetod, då vi valde att informera respondenterna innan intervjuerna om vilka frågor som skulle diskuteras. Syftet var att förbereda och ge respondenten tid att fundera kring de kommande frågorna. Om denna möjlighet inte hade givits finns viss chans att vi inte hade fått den empirin som vi idag har. Det kan vidare diskuteras om respondenterna hade givit annorlunda svar i fall de inte fått frågorna på förhand och inte haft möjligheten att förbereda sig. I och med att respondenterna har haft möjligheten att förbereda sig finns även möjligheten att de följt ett manuskript som inte innehåller sanningsenliga svar. Tillgängligheten till intervjufrågorna för respondenterna kan på så vis både ha haft positiva respektive negativa utfall.

2.4.4 Intervjuteknik

Som vi tidigare nämnt har vi vid ett tillfälle genomfört intervjun per telefon. Det kan mycket väl ifrågasättas huruvida misstolkningar kan ha förekommit i och med denna intervjuteknik. Misstolkningar kan bero på att kroppsspråket är talande i sig och som vi har därför gått miste om detta vid denna intervju. I det hänseende att det enbart är en utav fem intervjuer som har skett via telefon tror vi inte att de har en väsentlig betydelse för det slutliga resultatet.

2.4.5 Fel vid datainsamling

Valet av en abduktiv metod har lett till att vi först bekantat oss med teorin för att i ett senare skede införskaffa empiri och i slutändan tillföra de teorier som vi tidigare saknat. Risken med denna metod är att vi av misstag influerar empirin mot den teoretiska referensramen som redan frambringats. För att minska denna risk diskuterade vi utformningen av intervjufrågorna med vår handledare innan vi genomförde intervjuerna.

Vi kan aldrig säkerställa att respondenterna svara sanningsenligt vid intervjuerna och därmed kan fel vid datainsamling ha skett. För att minska risken för eventuella oklarheter vid intervjuerna så lät vi respondenterna bekanta sig med de frågor som skulle besvaras. För att undvika de fel som den abduktiva metoden kan ge upphov till sickades i efterhand en sammanställning av intervjun.

---

¹⁵ Bryman & Bell (2005)

2.5 Alternativt tillvägagångssätt

Ett alternativt tillvägagångssätt för den empiriska undersökningen är att vi genomfört en större kvantitativ undersökning eller kompletterat våra intervjuer med en något mindre kvantitativ undersökning. Oavsett storlek på den kvantitativa undersökningen så hade den troligtvis baserats på en enkätundersökning som skulle belyst samma områden som täcks in av intervjustrukturen ovan.

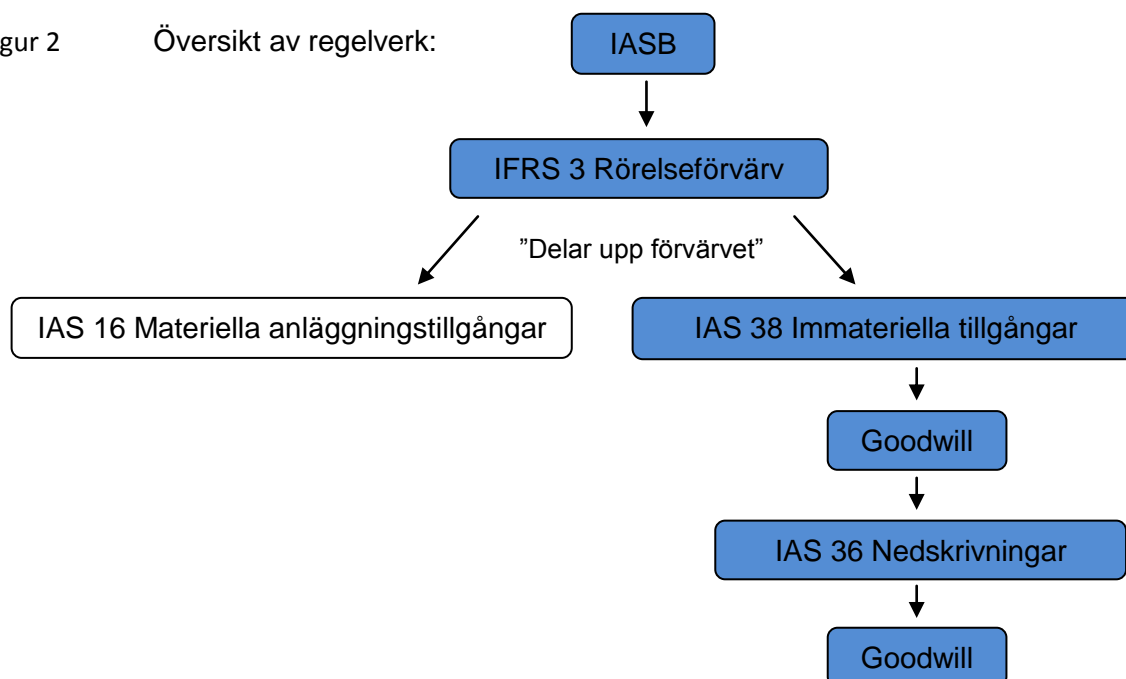
3 Referensram – internationella redovisningsstandarder

Referensramens syfte är att beskriva de teorier som är kopplade till nedskrivning av goodwill samt presentera tidigare forskning kring ämnet. Kapitlet är uppdelat i två delar. Den första delen kommer att inledas med en beskrivning av de standarderna som är kopplade till goodwill; IAS 38, IAS 36 samt IFRS 3 (Figur 2). Vi kommer att belysa de delar i standarderna som är väsentliga för förståelsen för nedskrivningar av goodwill. Kapitlets andra del är uppbyggt på vetenskapliga artiklar, artiklar i branschtidskrifter och uppsatsarbeten.

3.1 IASB:s föreställningsram

Redovisningen har under en längre tid utvecklats och styrts av nationella regler vilket har resulterat till stora skillnader mellan länders utformning av redovisningen. Då redovisningen reglerats nationellt har det uppstått problem vid ekonomiska utbyten mellan företag i olika länder. För att möjliggöra ekonomiska jämförelser mellan länder arbetar International Accounting Standards Bord (IASB) för att öka spridningen, förståelsen och acceptansen för internationella redovisningsstandarder. De standarder som gavs ut innan organisationen genomgick en ombildning kallas International Accounting Standards (IAS) medan standarder som givits ut efter år 2001 kallas International Financial Reporting Standards (IFRS).¹⁶

Figur 2   Översikt av regelverk:

¹⁶ Nilsson, H. Et al. (2009)

Efter ett EU-beslut blev det obligatorisk för svenska börsnoterade företag att följa IASB:s redovisningsregler från 1 januari 2005. Beslutet innebar att endast koncernredovisning skulle omfattas av internationella regler medan mindre svenska bolag fortsatte att använda nationell redovisningspraxis. Bakgrunden till bestämmelsen gällande införandet av IASB:s standarder var att harmonisera redovisningen och eliminera komplikationerna kring jämförbarheten mellan företag i olika länder. Då det kvarstår internationella olikheter, främst vad gäller europeiska och amerikanska redovisningsregler fortskrider harmoniseringen av dessa.¹⁷

3.1.1 Egenskaper som gör redovisningen användbar

För att den finansiella rapporteringen ska bli användbar för den ekonomiska beslutsfattningen anger IASB:s föreställningsram de generella egenskaper som redovisningen ska innehålla.¹⁸

Enligt föreställningsramen ska en finansiell rapport innehålla ett antal kvalitativa egenskaper; förståelse, informationsekonomi, väsentlighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. I följande stycken kommer vi att presentera de tre sistnämnda egenskaper som vi anser är av större vikt för förståelsen av vår uppsats.¹⁹

3.1.1.1 Relevans

Informationen som lämnas i den finansiella rapporteringen måste vara användbar som beslutsunderlag för att den ska anses vara relevant. Investerare och andra intressenter ska utifrån den givna informationen kunna skapa prognoser för företagets framtida ekonomiska utveckling. På så vis ska informationen minska osäkerheten kring framtida utfall och förväntningar.²⁰

3.1.1.2 Tillförlitlighet

För att informationen ska anses vara tillförlitlig får den inte innehålla väsentliga felaktigheter eller vara vinklad. Informationen ska avspegla den ekonomiska verkligheten i företaget. Tillförlitlighet består av tre kompletterande egenskaper; verifierbarhet, validitet och neutralitet.²¹

---

¹⁷ Nilsson, H. Et al. (2009)

¹⁸ Marton, J. Et al (2008)

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

3.1.1.3 Jämförbarhet

Redovisningen av ett företags ekonomiska ställning har som syfte att möjliggöra jämförbarhet på två olika sätt. Dels ska de finnas möjlighet till jämförelse mellan företag, och dels ska det finnas jämförbarhet i redovisningen för ett och samma företag mellan olika år.²²

3.2 IAS 38 Immateriella tillgångar

3.2.1 Definition

I IAS 38 finns riktlinjer för hur en immateriell tillgång skall hanteras. Enligt definitionen i punkt åtta ska en immateriell tillgång vara icke-monetär och utan fysisk form. Definitionen förklarar på så sätt att immateriella tillgångar skiljer sig från både materiella och finansiella tillgångar. Goodwill är ett exempel på sådan tillgång som anses vara immateriell.²³

3.2.2 Redovisningsbara immateriella tillgångar

I IAS 38 finns det bestämmelser om huruvida en immateriell tillgång skall tas upp i balansräkningen. Standarden beskriver även hur en sådan typ av tillgångs värde skall redovisas samt vilka noteringar som skall lämnas i anknytningar till aktivering av immateriella tillgångar. Förutsättningen för att en tillgång ska kunna aktiveras i balansräkningen är att den sannolikt genererar ekonomiska fördelar i framtiden som kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. I standarden beskrivs det också att tillgången måste vara identifierbar vilket innebär att tillgången är avskiljbar eller baseras på juridiska rättigheter. Ett annat kriterium som måste vara uppfyllt är att företaget skall ha kontroll över tillgången vilket betyder att företaget har förmågan att säkerställa att framtida ekonomiska fördelar kommer företaget till del och att begränsa andras möjlighet att ta del av dessa fördelar. Om samtliga ovan nämnda kriterier är uppfyllda anses tillgången kunna aktiveras i balansräkningen.²⁴

3.2.3 Förvärv och värdering enligt IFRS 3

Punkt 51 i IFRS 3 anger att förvärvet av en immateriell tillgång som goodwill sker genom ett rörelseförvärv. Goodwill värderas sedan till dess anskaffningsvärde som motsvarar den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet av nettotillgångarna.

---

²² Marton, J. Et al (2008)

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

3.2.4 Upparbetad goodwill

Enligt punkt 48 i IAS 38 framgår det att upparbetad goodwill inte får aktiveras. Ett av skälen till detta är att tillgången inte är identifierad enligt punkt 49. Som ovan nämnts så innebär detta att tillgången inte är avskiljbar eller har uppstått ur juridiska avtal. Detta betyder att det inte går att fastställa ett tillförlitligt värde på tillgången. Värdet på internt upparbetad goodwill skulle kunna vara skillnaden mellan marknadsvärdet och identifierbara tillgångar men denna beräkning godtas inte av IAS 38 då marknadsvärdet influeras av en rad faktorer som företaget inte kan kontrollera.²⁵

3.3 IAS 36 Nedskrivningar

3.3.1 Normbildningen

År 2004 förnyades IAS 36 och en ny syn på goodwill och immateriella tillgångar var en av de nyheter som presenterades i den uppdaterade standarden. Då nyttjandeperioden för goodwill inte kan fastställas ska en årlig nedskrivningsprövning istället för avskrivning ske. Ökade krav på upplysningar var också en följd av den uppdateringen. Upplysningarna ska innehålla tillräcklig information så att användare av redovisningen kan göra bedömningar huruvida företaget har gjort nödvändiga nedskrivningar. I samband med nedskrivningsprövningen ska företagen lämna en redogörelse kring väsentliga antaganden som gjort vid prövning av nedskrivningsbehov av goodwill. Dessa upplysningar ska lämnas oberoende om nedskrivningsprövningarna resulterar till någon nedskrivning eller ej. De osäkerheter som uppstår vid bedömningar av nedskrivningsbehov regleras på två sätt i IAS 36. Standarden bemöter dessa dels med krav på en systematisk och specificerad metod för att bedöma nedskrivningsbehoven och dels med högre krav på upplysningar än tidigare.

Trots de nya reglerna i IAS 36 så finns de fortfarande utrymme för godtyckliga bedömningar från företaget sida.²⁶ Undersökningar har även konstaterat att kraven efterlevs på ett dåligt sätt och att det krävs mycket mer information som presenteras på ett likartat sätt för att bolagens nedskrivningstester ska bli användbara för analytiker.²⁷

3.3.2 Prövning för nedskrivning

Beroende på tillgångsslag anges i IAS 36 två olika sätt för prövning av nedskrivningsbehov. Om tillgången är immateriell med en obegränsad nyttjandeperiod eller om den ännu inte är färdig för användning skall prövning av nedskrivningsbehov ske årligen. På så vis baseras nedskrivningsbehovet på periodicitet. Ett undantag från detta är då väsentlighetsprincipen enligt punkt 15 inträffar. Undantag kan ske då de inte anses vara nödvändigt med prövning på

²⁵ Nilsson H. Et al. (2009)

²⁶ Ibid.

²⁷ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

grund av att tidigare prövning har påvisat att återvinningsvärdet ligger högt över det redovisade värdet samt att inget speciellt har inträffat som förändrat situationen.²⁸

Goodwill och vissa varumärken är sådana tillgångar som klassificeras som tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod och ska därmed prövas för nedskrivning årligen. För övriga tillgångar anges det i IAS 36 att det inte krävs någon årlig prövning utan prövning ska endast ske om man befarar att det finns en värdenedgång. Bedömningen huruvida nedskrivningsbehov är aktuellt görs vid varje bokslutstillfälle och bygger på indikationer på värdenedgång. Indikationerna som skall beaktas är av både extern och intern karaktär och anges i punkt 12. De externa indikationerna ligger utanför företagets kontroll och kan ha olika påverkan företaget på olika sätt. De interna indikationerna kan företaget själv kontrollera och på så vis styra verksamheten i olika riktningar. Externa indikationer som kan påverkat företaget är att en tillgångs marknadsvärde har minskat väsentligt under perioden. Andra indikationer är att det kan väntas ske eller har skett förändringar i: den teknologiska utvecklingen, marknaden eller i lagstiftningen, som kan påverka förutsättningarna för tillgången. Vidare kan en höjning av marknadsräntan eller marketens krav på avkastning skett som påverkar diskonteringsräntan som används vid beräkningen av nyttjandevärdet. Detta skulle då leda till ett minskat återvinningsvärde på tillgången. Alla dessa indikationer är yttre faktorer som kan påverka företaget negativt. Interna indikationer kan vara att tillgången är tekniskt föråldrad eller skada. Även väsentliga förändringar som antingen har skett eller förväntas ske i framtiden och som har en negativ påverkan på möjligheten att utnyttja tillgången är indikationer på värdenedgång. Slutligen anger i punkt 12 att den interna rapporteringen kan ha påvisas att tillgångens avkastning är lägre än vad man tidigare antagit.²⁹

Indikationerna som anges i punkt 12 är inte fullständiga, utan företag kan själva identifiera indikationer som gör att tillgångens värde minskas. De ovan nämnda indikationerna har alla en väsentlig betydelse för bedömning av nedskrivning av en tillgång. De ger tillsammans en övergripande bild över vilka faktorer som har en påverkan på tillgångens värde och nedskrivningsbehov.

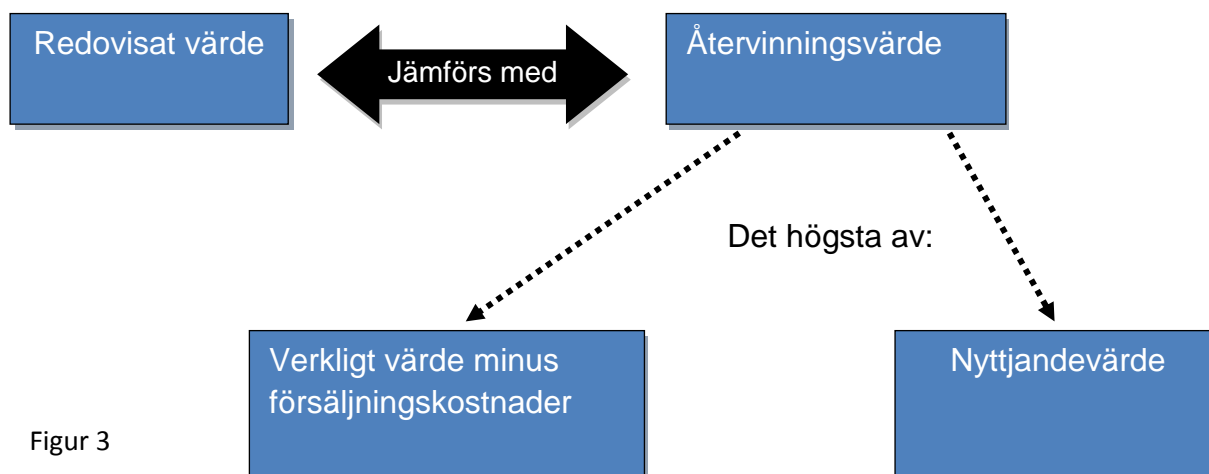
---

²⁸ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

²⁹ Marton, J. Et al. (2008)

3.3.3 Värderingsmodeller

Nedskrivning av en tillgång skall ske då återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde. Definitionen på det redovisade värdet är det belopp som tillgången redovisades för första gången med avdrag för de avskrivningar respektive nedskrivningar som skett sedan dess. Återvinningsvärdet är det högsta värdet av tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader eller nyttjandevärde (Figur 3). Om ett av dessa värden överstiger det redovisade värdet behöver det inte ske någon uträkning av det andra värdet då nedskrivning inte är aktuellt.³⁰

Figur 3

Källa: Marton, J. Et al. (2008)

3.3.3.1 Verkliga värdet minus försäljningskostnader

I punkt sex definieras verkligt värde minus försäljningskostnader. Detta värde är det pris som företaget kan erhålla vid försäljning av tillgången med avdrag för kostnader som tillkommer vid försäljningen. Kostnaderna ska ha en direkt koppling till den specifika försäljningen för att avdraget skall vara giltigt. Om tillgången befinner sig på en aktiv marknad utgör försäljningspriset vanligtvis av det aktuella marknadspriset. Ett exempel på en aktiv marknad är aktiebörsen. Komplikationer kring bestämmandet av försäljningspriset uppkommer då de inte existerar någon aktiv marknad. I dessa situationer får företagen fastställa ett försäljningspris som speglar transaktioner som nyligen har genomförts med liknande tillgångar inom samma bransch. Om det är praktiskt omöjligt att beräkna verkligt värdet på tillgången identifiera försäljningskostnaderna värderas tillgången till sitt nyttjandevärde.³¹

³⁰ Marton, J. Et al. (2008)

³¹ Ibid.

3.3.3.2 Nyttjandevärde

Nyttjandevärdet utgörs av nuvärdet av framtida kassaflöden som en tillgång väntas ge upphov till. Beräkningen av nyttjandevärdet ska enligt punkt 30 avspegla den uppskattning som företaget gör av tillgångens förväntade framtida kassaflöden.³²

Då nyttjandevärdet beräknas på framtida bedömningar är beräkningen av värdet väldigt komplext och förknippad med stor osäkerhet. Komplexiteten ligger bland annat i att förutspå en lågkonjunkturs inträde, varaktighet samt påverkan. När de framtida kassaflödena är uppskattade är valet av diskonteringsfaktor avgörande för nyttjandevärdet.³³

I IAS 36 beskrivs olika riktlinjer hur företagen ska hantera olika situationer som kan uppkomma i samband med beräkandet av nyttjandevärdet.³⁴

3.3.4 Uppskattning av framtida kassaflöden

I punkt 33 anges riktlinjer för hur företag ska kunna uppskatta framtida kassaflöden. Beräkningarna ska återspegla företagsledningens bästa uppskattning av de ekonomiska förhållanden som beräknas råda under tillgångens återstående nyttjandeperiod. Uppskattningarna av framtida kassaflöden ska baseras på de senaste budgetarna och prognoserna som är framtagna av företagsledningen. Då en lång tidsperiod leder till ökad osäkerhet är perioden för budgeterna samt prognoserna maximerad till fem år med undantag för starka motiveringar till en längre periodhorisont.³⁵

Under den tidsperiod som budgetarna och prognoserna avser baseras beräkningarna på en avtagande eller oförändrad tillväxttakt. I punkt 39 anges de kassaflöden som ska ingå i uppskattningarna. Dessa är i huvudsak prognostiserade in- och utbetalningar som tillgången genererar samt betalningar i samband med att tillgången säljs eller utangeras.³⁶

3.3.4.1 Valet av diskonteringsränta

Vid beräkning av nyttjandevärdet används en diskonteringsränta för att få fram nuvärdet av de framtida kassaflödena som tillgången genererar. En hög diskonteringsränta leder till ett lågt nuvärde för de framtida kassaflödena och vice versa. Diskonteringsräntan ska enligt standarden återspegla marknadens bedömningar av tidsvärdet av pengar och risken förknippad med osäkerheten kring framtida kassaflöden. Diskonteringsräntan kan bland annat

---

³² Marton, J. Et al. (2008)

³³ Ibid.

³⁴ Ibid

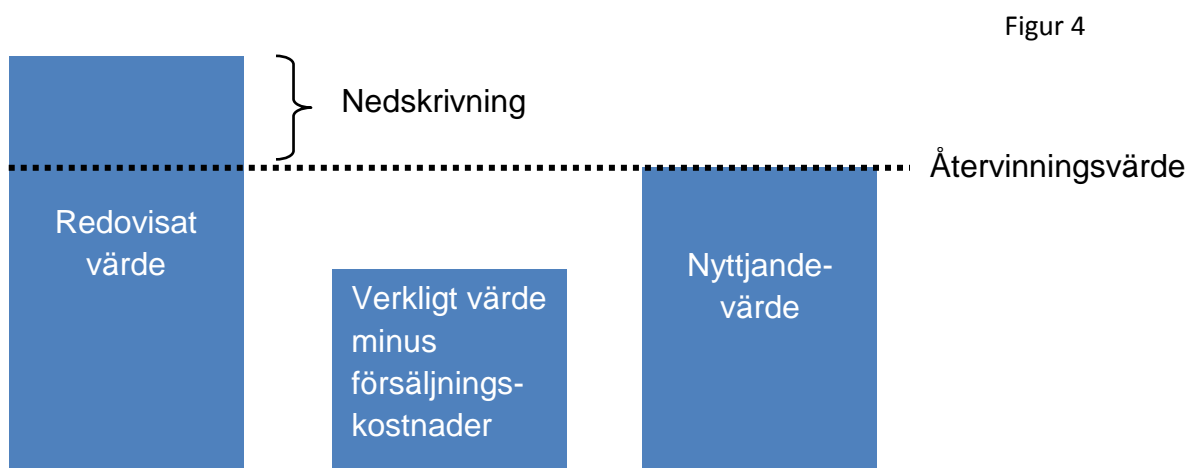
³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid.

bestämmas utifrån nuvarande avkastningskrav för liknande tillgångar eller utifrån företagets vägda genomsnittliga kapitalkostnad, mer känt som WACC.³⁷

3.3.5 Beräkning av nedskrivningsbehov

Vid en nedskrivningsprövning sker en jämförelse mellan tillgångens redovisade värde och det återvinningsvärde som har räknats fram för tillgången. Som Figur 4 nedan visar så är tillgångens redovisade värde högre än återvinningsvärdet och därmed är en nedskrivning av tillgången aktuell. Nedskrivningen sker med det belopp som motsvarar skillnaden mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet. Då tillgångens nyttjandevärde i detta fall har ett högre värde än verkliga värdet minus försäljningskostnad är det nyttjandevärdet som används som återvinningsvärde. Det värde som tillgången skrivs ned med belastar resultaträkningen som en kostnadspost.³⁸

Källa: Marton, J. Et al. (2008)

I och med att det redovisade värdet på tillgången har minskat kommer den framtida redovisningen av tillgången att påverkas. Detta med anledning av att kommande års avskrivningar ska anpassas efter det nya balansvärdet och fördelas på tillgångens återstående nyttjandeperiod.³⁹

³⁷ Marton, J. Et al. (2008)

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

3.3.5.1 Kassagenererade enheter

Vid beräkning av nedskrivningsbehov uppstår ett problem då det kan vara svårt att urskilja ett kassaflöde från en enskild tillgång. Enligt IAS 36 så skall kassaflödena i sådana fall beräknas på en kombination av tillgångar, en så kallad kassagenererad enhet. I de allra flesta fallen går det inte att hänföra kassaflöden till enbart en enhet, exempelvis en maskin, då kassaflöden genereras av produktionslinjen i sin helhet. Det går på så vis inte att beräkna återvinningsvärdet för den enskilda maskinen utan återvinningsvärdet får då beräknas för den kassagenererade enhet som tillgången hör till, vilket blir på en högre nivå i verksamheten. Den högre nivån utgör den minsta identifierbara grupp av tillgångar som ger upphov till ett kassaflöde. Identifieringen av företagets kassagenererade enheter är en bedömningsfråga. För att inte ge företagen möjlighet att identifiera kassagenererade enheter på en allt för hög nivå och därmed undvika otillåtna kvittningar anger IAS 36 olika exempel på vad som utgör en enhet. I standarden finner man att verksamhetsområden, produktlinjer samt geografiska områden är exempel på kassagenererade enheter.⁴⁰

Exemplet illustrerar en kvittningssituation:

Ett företag består av två divisioner. Varje division utgör en kassagenererande enhet.

	Division A	Division B
Redovisat värde	20 000	10 000
Återvinningsvärde	15 000	15 000

Som framgår av uppställningen föreligger det ett nedskrivningsbehov för division A. Redovisat värde är där högre än återvinningsvärdet. I division B råder motsatt förhållande. Eftersom divisionerna är separata kassagenererande enheter går det inte att kvitta värdenedgången i division A mot uppgången i B. Företaget skriver därför ner division A med 5000 som redovisas som en kostnad i resultat räkningen. I balansräkningen redovisas division A till ett värde av 15 000.

Källa: Marton, J. Et al (2008)

⁴⁰ Marton, J. Et al (2008)

3.3.6 Goodwill

Goodwill är en tillgång som inte går att identifiera enskilt och kan därmed inte generera kassaflöden oberoende av andra tillgångar eftersom goodwill utgörs av synergieffekter som uppstår mellan olika tillgångar. En synergieffekt uppstår då exempelvis två olika verksamhetsområden samarbetar det mervärde som skapas mellan dessa är synergieffekten. En goodwillpost kan därmed inte prövas enskilt för nedskrivning utan istället behandlas den som en del av den kassagenererade enhet eller enheter som den tillhör. Då goodwill uppstår vid ett förvärv fördelas den på kassagenererade enheter direkt vid förvärvet. På så vis prövas goodwill på en nivå som den är naturligt kopplad till från början. Fördelningen av goodwill sker då på en nivå som är kopplad till förvärvarens kassagenererande enheter som väntas bli främjade av synergierna i förvärvet.⁴¹

Då en kassagenererad enhet tilldelas en del av eller hela den goodwill som hänför sig till förvärvet, kommer denna enhet att prövas för nedskrivning årligen⁴². Om ett nedskrivningsbehov blir aktuellt för den kassagenererade enheten som goodwill ingår i sker nedskrivningen i följande steg enligt punkt 104:

1) först minskas det redovisade värdet för goodwill som hänförs till den kassagenererande enheten (gruppen av enheter), och

2) sedan minskas redovisat värde för goodwill som hänförts till övriga tillgångar (gruppen av enheter) proportionellt baserat på det redovisade värdet för varje tillgång i enheten (gruppen av enheter).

För att illustrera arbetsgången för nedskrivning av goodwill presenterar vi nedan ett förenklat exempel av verkligheten vid ett förvärv där goodwill uppstår:

Ett företag förvärvar ett annat företag, Dotter AB, för 3000tkr. Eftersom nettotillgångarnas verkliga värde uppgår till 2000tkr identifieras en goodwillpost på 1000tkr i förvärvet. Dotter AB definieras som en kassagenererande enhet.

Efter några år uppgår Dotter ABs redovisade värde till 2800 tkr (varav goodwill utgör 1000tkr). Återvinningsvärdet uppgår endast till 1700tkr, varför de är nödvändigt med en nedskrivning på 1100tkr (2800tkr-1700tkr). Eftersom det har fördelats goodwill till den kassagenererande enheten skrivs goodwill ner till 0 i första hand, därefter de andra tillgångarna i förhållande till deras redovisade värde.

Alla belopp i Tkr	Goodwill	Dotter	Summa
Redovisade värden	1000	1800	2800
Nedskrivning	- 1000	- 100	- 1100
Redovisade värden efter nedskrivning	0	1700	1700

Källa: Marton, J. Et al 2008

⁴¹ Marton, J. Et al. (2008)

⁴² Ibid.

3.3.6.1 Återföring av nedskrivning

Då en nedskrivning har skett på en goodwill tillgång får en återföring inte ske. Orsaken till detta är att internt upparbetad goodwill inte är tillåten att redovisas enligt IAS 38. Grundtanken till bestämmelsen är att det i efterhand inte hade gått att särskilja förvärvat goodwill från internt upparbetas goodwill och därmed är en återföring av en nedskrivning inte tillåten.⁴³

3.4 Nedskrivningar eller avskrivningar

Det har länge diskuterats kring olika värderingsmetoden och i detta avsnitt presenteras olika synsätt och argument för olika metoder.

Det finns två generella tolkningar av den immateriella tillgången goodwill. Den ena är att goodwill är en tillgång som är tidsbegränsad och därmed ska det ske en årlig avskrivning på tillgången. Anhängare till detta synsätt menar att framtida ekonomiska fördelar inte kommer vara för evigt. Då ett företag inte kan undgå konkurrenterna vid inträdandet i en lönsam bransch. Då konkurrensen hårdnar sjunker priserna och marginalerna, varför det överpris som betalades vid förvärvet inte längre kan motiveras vilket resulterar i att värdet på goodwill har sjunkit.⁴⁴

Den andra tolkningen av goodwill är att tillgången inte kan förbrukas och är därmed bestående. Anhängare till denna uppfattning anser att de är mer troligt att goodwill i framgångsrika företag kommer att stiga än att minska. Därmed ska inte tillgången tas bort från balansräkningen utan det ska istället ske en årlig nedskrivningsprövning.⁴⁵

Anhängare som förespråkar årliga avskrivningar anser att goodwill är som vilken annan anläggningstillgång som helst. Tillgången ska därmed skrivas av planenligt och kommer på så sätt att försvinna successivt ur balansräkningen.⁴⁶ Anhängare som uppfattar goodwill som en tillgång som inte förbrukas och är bestående menar att årlig avskrivning strider mot fortlevnadsprincipen som förutsätter att företag kommer att bedriva sin verksamhet i all oändlighet. Då ett företag ökar i värde sker också en värdeökning för goodwillposten, även om en uppskrivning av värdet är omöjligt på grund av reglerna kring upparbetad goodwill.

---

⁴³ Marton, J. Et al. (2008)

⁴⁴ Nilsson, S-A (1998)

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

Genom att anta att goodwill årligen kommer att minska antas också att företaget inte kommer att verka för evigt. Förespråkare för nedskrivningsprövningar anser att de inte finns tillräckliga bevis för att behandla goodwill som en tillgång som utsätts för en årlig värdeminskning.⁴⁷

Det finns även ett tredje synsätt, eller rättare sagt anhängare som befinner sig mitt emellan de ovan nämnda uppfattningarna om goodwill. De är eniga om att goodwill är en tillgång som i framtiden kommer att minska eller upphöra, men frågar sig hur det är möjligt att veta när den upphör? De anser också att de är svårt att beräkna när synergierna från ett förvärv upphör att verka.⁴⁸

Den svenska lagstiftningen går mer i linje med den sistnämnda uppfattningen medan IASB anser att en årlig nedskrivningsprövning ger en mer korrekt bild av tillgångens värde. Utöver de nyss nämnda uppfattningar om goodwill finns de en fjärde uppfattning som förespråkar bortskrivning. Den metoden innebär att all eventuell goodwill dras direkt mot eget kapital och att resultaträkningen inte påverkas av eventuella av- eller nedskrivningar i framtiden.⁴⁹

3.5 Konsekvenserna av nuvarande goodwillredovisning

Följande avsnitt baserar sig till stora delar på vetenskapliga artiklar producerade utanför Sverige. Eftersom de behandlar IAS/IFRS som antas av allt fler nationer som ett led i globaliseringen och av harmoniseringen av redovisningen är artiklarnas resultat och slutsatser i väsentliga delar applicerbara på svensk tillämpning av IAS/IFRS. Vi har även upptäckt att det kan förekomma små nyansskillnader i vissa delar av standarderna men har bedömt dessa som så obetydliga att resultaten i artiklarna är fullt applicerbara på svensk tillämpning av IAS/IFRS.

3.5.1 Fördelarna med redovisningen av goodwill enligt IAS 36

Goodwill och nedskrivningar på goodwill är ett omdebatterat område inom redovisningen och metoderna för redovisningen har ändrats från traditionell linjär avskrivning till årliga nedskrivningstester. Skälen till detta metodskifte beror till stor del på att normbildaren velat öka användbarheten av den finansiella informationen. De fördelar som IAS 36 har medfört kommer vi att kort redogöra för här.

Den underliggande logiska förklaringen till avskaffandet av traditionell linjär avskrivning av goodwill är att den linjära avskrivningsmetoden inte medför någon användbar information för användarna av finansiella rapporter. Användarna av finansiella rapporter och i synnerhet den grupp användare som arbetar på kapitalmarknaden är i behov av användbar finansiell

---

⁴⁷ Nilsson, S-A (1998)

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Benston G.J. (2006)

information och i de studier som gjorts på relationen mellan linjära avskrivningar och aktiekursen så finns det få tydliga bevis på att avskrivningar på goodwill utgör information som används när investerare bestämmer avkastning och ett riktvärde för aktiekursen.⁵⁰

I jämförelse med linjära avskrivningar så finns det argument som talar för att nedskrivningar och i synnerhet nedskrivningstestet på ett riktigt sätt fångar upp minskningar i goodwillvärdet på ett sätt som medför bättre och mer väsentlig information för användarna. Den nya informationen tillfredställer användarnas behov av väsentlig information angående immateriella tillgångar eftersom goodwill numera inte automatiskt skrivs ner utan någon hänsyn till bolagets individuella situation.⁵¹

En nackdel med linjära avskrivningar är att dessa kräver att man fastställer en ekonomisk livslängd som minskar tillförlitligheten av värderingen av goodwill desto längre ekonomisk livslängd som ges tillgången. Genom att den nuvarande redovisningsstandarden innebär att företagen årligen uppskattar värdet av goodwill utan koppling till en fastställd ekonomisk livslängd så kommer företagen rapportera ifrån problematiken kring en avvägning mellan ekonomisk livslängd och tillförlitlighet.⁵²

En annan fördel med IFRS är kopplingen mellan IAS 36 Nedskrivningar och IAS 38 Immateriella tillgångar. IAS 38 har gjort det enklare att identifiera immateriella tillgångar vilket bör medföra att större värden kan tillföras identifierbara immateriella tillgångar istället för att dessa värden tillförs goodwill. Detta leder i sin tur till att nedskrivningar på goodwill blir proportionellt sett mindre om det helt enkelt finns ett mindre goodwillvärde att skriva ned på.⁵³ Undviker man separeringen där avskrivningsbara immateriella tillgångar identifieras separat från goodwill så blir ökningen av goodwillposten än kraftigare och bolagen tvingas motivera större värden från år till år i nedskrivningstestet⁵⁴.

Den övergripande största fördelen med den nya redovisningen av goodwill är ur ett balansräkningsperspektiv att värderingen av goodwill numera baseras på en uppskattning av tillgångens verkliga värde istället för att värdet baseras på en linjär procentuell värdeminskning varje år fram tills att tillgången är helt avskriven. Sett ur ett resultaträkningsperspektiv innebär den nya redovisningen också att den bokföringsmässiga kostnaden som nedskrivningen medför är bättre kopplad till verkliga förändringar internt och externt i företaget och på så sätt bättre reflekterar en verklig minskning av tillgångens värde och ger mer väsentlig information till användarna.⁵⁵

---

⁵⁰ Wines, G., Dagwell R. och Windsor, C. (2007)

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

⁵⁵ Ibid.

3.5.2 Konsekvenserna av tillämpningen av IAS 36

Det är känt att IAS 36 är subjektiv och tvetydig vilket får allvarliga konsekvenser för ett antal kritiska områden i standarden. Standarden medför omfattande osäkerhet och tillåter stor kreativitet för företagen själva. I detta avsnitt vill vi beskriva vilka delar av standarden som är föremål för subjektivitet och gå djupare in på speciella delar av standarden som i synnerhet varit föremål för debatt.

En av svårigheterna i standarden är identifieringen av kassagenererande enheter. Svårigheterna uppstår då förvärvaren förvärvat ett dotterbolag som i sin tur består av ett antal separata dotterbolag, divisioner eller branscher. Frågan är om det förvärvande företaget ska identifiera den kassagenererande enheten som hela det förvärvade dotterbolaget eller om den kassagenererande enheten ska utgöras av mindre underenheter till dotterföretaget till exempel produktgrupper, fabriksanläggningar eller divisioner.⁵⁶

Genom att identifiera sina kassagenererande enheter på en så hög nivå som möjligt uppstår något som kan liknas vid ett skyddsnät av kvittningar för goodwillvärdet i bolaget som gör att omotiverade goodwillvärden finns kvar i balansräkningen.⁵⁷

IAS 36 anger att kassagenererande enheter inte ska vara större än definitionen av ett rörelsesegment i IFRS 8 *Rörelsesegment*. Tidigare forskning har indikerat att med anledning av det handlingsutrymme som finns i standarden har detta lett till stora variationer i den praktiska tillämpningen. Detta är en följd av att företag tvivlar på att informationen inte är till nytta för aktieägare eller för att bedöma de kassagenererande enheternas/rörelsesegmentens risker och prestationer.⁵⁸ Till följd av företagets tvivel kring nyttan av denna information om rörelsesegment och kassagenererande enheter tenderar identifieringen ske på en för hög nivå.⁵⁹

Ytterligare svårigheter uppstår genom överlappningen mellan identifieringen av kassagenererande enheter och uppskattningen av enhetens återvinningsvärde. Fastställande av återvinningsvärdet bygger på beräkningar av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet och den initiala uppdelningen av kassagenererande enheter får en stor betydelse för dessa beräkningar. Om till exempel en kassagenererande enhet utgörs av det dotterbolag som företaget förvärvade från början kan de relativt enkelt beräkna återvinningsvärdet för denna eftersom det enkelt går att se betalningsströmmarna från denna och det verkliga värdet utgörs av det pris man nyligen betalade för dotterbolaget.⁶⁰

Skulle det förvärvande företaget istället välja att bryta ner det förvärvade dotterbolaget i ett antal mindre kassagenererande enheter kan beräkningen av verkligt värde minus försäljningskostnaden bli mycket subjektiv. Tillexempel kan det bli svårare att fastställa verkligt värde minus försäljningskostnader för dotterbolagets produktionsanläggning eftersom det inte existerar en fungerande marknad för denna typ av tillgång. På liknande sätt kan det bli

⁵⁶ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Edwards, P. (1995)

⁵⁹ Wines et al. (2007)

⁶⁰ Ibid.

svårare att fastställa nyttjandevärdet för enskilda produktgrupper på grund av de antaganden man tvingas göra angående framtida betalningsströmmar och marknadsränta. Detta medför att uppskattningen av nyttjandevärdet blir föremål för tvetydigheter, tolkningar och företagsledningens omdömesförmåga. Svårigheterna i att uppskatta återvinningsvärdet för individuella tillgångar och i att uppskatta framtida betalningsströmmar från oberoende tillgångar och subjektiviteten i att identifiera kassagenererande enheter antyder att processen kan vara föremål för missbruk.⁶¹

Då återvinningsvärdet utgörs av det högsta värdet av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärdet påverkas detta av många avgörande antaganden som dessa två metoder bygger på. Till exempel är det verkliga värdet av en kassagenererande enhet inte objektivt om det baseras på en hypotetisk försäljning och tillgången i sig är särskilt unik och på grund av det inte existerar en riktig marknad för denna. På liknande sätt kan nyttjandevärdet maximeras genom att uppskatta framtida betalningsströmmar och restvärdet så högt som möjligt och sedan applicera lägsta möjliga diskonteringsränta vid beräkning av nuvärdet.⁶² I detta sammanhang är det nämnvärt att den vanligaste metoden bland svenska börsbolag har varit nyttjandevärdemetoden.⁶³

På samma sätt som att företagsledningen kan föredra att uppskatta återvinningsvärdet högre än motiverat för att undvika nedskrivningar i årsredovisningen kan det finnas motiv för att uppskatta återvinningsvärdet lägre första gången ett bolag redovisar enligt IAS/IFRS. På det sättet skulle bolaget avsiktligt beräkna ett nedskrivningsbehov i anslutning till övergångsperioden.⁶⁴ Tidigare forskning i USA har visat ett samband mellan nedskrivningar och första gången ett bolag redovisar enligt IFRS. Forskningen hävdar att bolagen utnyttjar övergångsperioden på ett sätt som minimerar framtida nedskrivningsbehov i tron om att aktiemarknaden ser nedskrivningarna i övergångsperioden som något som hänförs till tidigare problem och bortser från detta i den nuvarande värderingen av bolaget.⁶⁵

Ett annat problem i relation till kassagenererande enheter är kostnads- och tidsfrågor. Att genomföra ett nedskrivningstest på ett flertal mindre kassagenererande enheter i slutet av varje räkenskapsår är både tidskrävande och kostsamt⁶⁶. Därför finns det ytterligare incitament för företagsledningen att identifiera kassagenererande enheter på en så hög nivå som möjligt för att spara in resurser.

Avseende den nuvarande hanteringen av goodwill finns det också problem avseende jämförbarheten mellan företag. Jämförbarheten kan faktiskt minska i heterogena branscher; företagen kan befinna sig i olika faser i livscykeln och generera tillväxt på olika sätt.

---

⁶¹ Cearn, K. (1999)

⁶² Wines et al. (2007)

⁶³ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010), Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

⁶⁴ Wines et al. (2007)

⁶⁵ Henning, S.L., Shaw, W.H., Stock, T. (2004)

⁶⁶ McGreachin, A. (1997)

3.5.3 Nya utmaningar för revisorerna

Dem standarder som påverkar omfattningen av ett företags goodwill är främst IFRS 3, IAS 38 och IAS 36. Kombinationen av dessa standarder möjliggör ytterligare kreativ bokföring och skapar svårigheter för dem som granskar börsbolagens redovisning. Problemen för revisorerna uppstår vid den initiala redovisningen av ett rörelseförvärv. Det är inte enbart oförutsedda svårigheter avseende uppskattningen av verkligt värde som revisorerna ska hantera. Även identifieringen av kassagenererande enheter, uppskattningen av ett hypotetisk försäljningspris och beräkningar av nyttjandevärdet baserat på diskonterade framtida kassaflöden ska hanteras. Svårigheterna med hanteringen av dessa områden kommer att resultera i meningsskiljaktigheter och spänningar mellan revisorer och företag. Företag använder sig i allt större utsträckning av externa värderingsexperter vilka inte är begränsade av att följa redovisningsstandarder och kan därför göra avkall på tillförlitlighet och relevans. Företagen kan även utse en extern värderingsman som förser dem med en värdering som tillgodoser företagsledningens önskemål. När revisorn ställs inför ett expert utlåtande innehållande ett stort antal antaganden är det svårt att genomföra en fullständig objektiv revision samtidigt som bevisbördan läggs på revisorn ifall värderingen ska underkännas.⁶⁷

Ett annat problem för revisorerna är att de inte har samma erfarenhet av de värderingsmetoder som används av företagsledningen som de har av konventionella mätmetoder och vanliga fallgropar i kontrollerna av redovisningen. Med andra ord ställs revisorerna inför nya värderingsmetoder som ska granskas för vilka det inte finns utvecklade granskningsmetoder.⁶⁸

3.6 Incitament för manipulation av redovisningen

3.6.1 Principal-Agentteorin

Principal-agent-teorin kan delvis förklara varför en företagsledning undviker att genomföra en nedskrivning av goodwill. Principal-agentteorin beskriver en intressekonflikt mellan ägarna (principalen) och företagsledningen (agenten). Intressekonflikten utgörs av ett mer kortsiktigt förhållningssätt hos företagsledningen och kan till exempel innebära att man undviker att föra bokföringsmässiga kostnader mot resultatet för att maximera det kapital man ansvarar för och på så sätt kunna göra anspråk på högre lön. Källan till intressekonflikter är en informationsasymmetri mellan företagsledning och ägare som uppstår på grund av att företagsledningen är mer insatt i verksamheten än vad ägarna är och kan utnyttja detta för sin egen vinnings skull. I denna situation finns det bland annat ett verktyg som ägarna kan använda sig av för att minska ledningens informationsövertag och det är årsredovisningen och revisionen.⁶⁹

---

⁶⁷ Wines et al. (2007)

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Andrén, N., Eriksson, T. och Hansson, S. (2003)

Revisionen av rörelseförvärv, goodwill och fördelningen av anskaffningsvärdet på immateriella tillgångar är en komplex och tidskrävande uppgift för revisorerna och kräver omfattande granskningar för att försäkra sig om att redovisningen är tillförlitlig och ger en rättvisande bild. Detta i kombination med att ett företags redovisade resultat kan komma att reduceras till följd av nedskrivningar kan få en företagsledning att än mer engagera sig i manipulation och kreativ bokföring då den är medvetna om vilka resurser som krävs av revisorerna för att bli upptäckta.⁷⁰

Tidigare har vi också nämnt att det kan uppstå spänningar mellan revisorerna och företagsledningen till exempel vid granskningen av verkligt värde för en kassagenererande enhet. Bedömningen av verkligt värde kan vara utförd av en extern värderingsexpert och var uppblåst till följd av ledningens kortsiktiga inställning. Att utmana en företagslednings bedömning av verkligt värde ställer i denna situation höga krav på revisorns oberoende och självständighet i fall ägarna ska kunna minska ledningens informationsövertag.⁷¹

Principal-agenteorin har här pekat på att det finns incitament för en företagsledning att manipulera redovisningen av goodwill vilket i sin tur leder till en redovisning som inte är rättvisande och tillförlitlig genom att man undviker nedskrivningar. Om företagen inte genomför nedskrivningar är risken att de på sikt når en situation där företagens balansräkningar domineras av goodwill. En nedskrivning kan då i värsta fall leda till att företagets eget kapital elimineras. Genom att goodwillposten dessutom försvaras av godtyckliga bedömningar av framtida kassaflöden kommer även alltmer av företagets eget kapital att baseras på godtyckliga bedömningar av framtiden.⁷²

I motsats till detta finns det bevis för att företagsledningen skulle vilja genomföra nedskrivningar för att gynnas av detta i framtiden. Detta leder oss in på begreppet Big-bath-accounting.

---

⁷⁰ Gowthorpe, C. och Amat, O. (2005)

⁷¹ Wines et al. (2007)

⁷² Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

3.6.2 Big-Bath-Accounting

Big-bath-accounting är numera ett etablerat begrepp men som från början användes som ett slang i finansvärlden för ett visst beteende bland företagsledningar. Vi har funnit ett antal vetenskapliga artiklar som undersöker utövandet av big-bath-accounting bland företagsledningar och som försöker finna belägg för Big-bath-teorin.

Big-bath-accounting definieras enligt följande:

*”The strategy of manipulating a company's income statement to make poor results look even worse. The big bath is often implemented in a bad year to enhance artificially next year's earnings. The big rise in earnings might result in a larger bonus for executives. New CEOs sometimes use the big bath so they can blame the company's poor performance on the previous CEO and take credit for the next year's improvements”.*⁷³

För företagsledningen finns det två primära skäl för att kontrollera och manipulera företagets kostnader. Det ena skälet beror på yttre krav på att leva upp till prognoser och öka aktiekursen och det andra skälet är ledningens prestationsbedömning. Därav finns det företag, som redan visar ett försämrat resultat, som iklär sig ytterligare engångskostnader för att dessa inte ska ligga framtida resultat till last. Resultatet av detta beteende är antingen ökade framtida inkomster och/eller minskade svängningar i resultaten framöver. Kärnan i detta resonemang är att då verksamheten redan är negativt påverkad så påverkas företagsledningens ryckte mycket litet av att man tar på sig ytterligare engångskostnader. Aktiemarknadens reaktion på att man inte lyckas leva upp till sina mål är i stort sett densamma oavsett om man är nära eller långt ifrån målet.⁷⁴

Ett antal studier kring Big-bath-teorin bekräftar dess koppling till just avskrivningar och nedskrivningar. En av dessa studerade kapitalmarknaden och företagens meddelandegivning om stora nedskrivningar på tillgångar kommer att ske. Resultatet av studien visade att den viktigaste avgörande faktorn för nedskrivningar inte var följden av resultatplanering utan bytet av verkställande direktör och i synnerhet ifall denne rekryterades externt.⁷⁵ En annan studie gjordes på stora vinster och förluster till följd av extraordinära poster och fann en stark korrelation mellan godtyckliga vinster och förluster och nivån på innevarande års resultat. Företag med ovanligt dåliga resultat visade sig mer benägna att ta på sig ytterligare godtyckliga förluster medan företag med ovanligt bra resultat visade sig mer benägna att ta på sig ytterligare godtyckliga vinster.⁷⁶ På senare år har det förts fram ytterligare bevis för Big-bath-teorin som avslöjar att företag med ovanligt dåligt resultat under ett år kommer att anstränga sig för att ytterligare försämra resultatet så mycket som möjligt genom att iklä sig stora kostnader innevarande år för att underlätta uppvisandet av resultatförbättringar i framtiden.⁷⁷ Det finns också bevis för att osäkerheten och subjektiviteten i bedömningar av

---

⁷³ <http://www.investopedia.com/terms/b/bigbath.asp>

⁷⁴ Jordan, C. E. och Clark, S. J. (2004)

⁷⁵ Strong, J. S. och Meyer, J. R. (1987)

⁷⁶ Walsh, P., Craig, R., Clarke, F. (1991)

⁷⁷ Kirschenheiter, M., Melumad, N. D. (2002)

verkligt värde utnyttjas för undervärdera tillgångar på så sätt att detta påverkar resultatet negativt.⁷⁸

Till följd av denna tidigare forskning argumenterar Big-bath-teorin för att företag med ovanligt låga inkomster innevarande år kommer att ta på sig kostnader som sänker resultatet ytterligare. Företaget bestraffas förhållandevis lite oavsett om de är nära eller långt ifrån resultatmålet. Stora nedskrivningar under innevarande år kommer att förbättra kommande års resultat eftersom kostnadsbördan på dessa lyfts bort.⁷⁹

Den nuvarande redovisningen av nedskrivningar av goodwill medför dels stort utrymme för godtyckliga bedömningar från ledningen och dels tillfällen att resultatplanera genom detta beteende.

Sammanfattningsvis har den nuvarande redovisningen av goodwill sina fördelar men medför också stora konsekvenser för den praktiska tillämpningen, redovisningens tillförlitlighet och relevans. Till detta har vi sedan kopplat ett par teorier som förklarar för oss varför det kan finnas incitament för företagsledningarna att manipulera redovisningen. Efter denna teorigenomgång går vi vidare med vår empiriska undersökning som ska ge oss djupare förståelse för svenska bolags tillämpning av IAS 36.

---

⁷⁸ Fiechter, P., Meyer, C. (2010)

⁷⁹ Ibid.

4 Empiri

I detta kapitel kommer vi inledningsvis presentera de företag som ingått vår undersökning. Därefter kommer vi att presentera respondenternas svar under varje område och fråga som undersökts respektive ställts i våra intervjuer.

Den empiriska undersökningen baseras på fem intervjuer med representanter från svenska börsbolag som tillämpar internationell redovisningsstandard för nedskrivning av goodwill. Presentationen av intervjuerna följer frågestrukturen som presenterades i metodavsnittet.

Eftersom frågorna har varit av öppen karaktär och respondenterna har fått röra sig fri mellan dessa förekommer det naturligtvis överlappande svar i presentationen av intervjuerna. Tanken bakom att låta överlappningarna stå kvar är att svaren kan analyseras utifrån de olika områdena som frågorna belyser och svaren kan därför ge olika information beroende på vilken synvinkel man betraktar svaret ur.

4.1 Presentation av företag

De företag och respondenter som har medverkat i våra intervjuer har valt att vara anonyma varför deras namn helt och hållet uteslutits. Vi vill ändå ge läsaren en överblick av bolagens storlek och karaktär relaterat till företagets goodwillpost och därför ger vi en kort anonym presentation baserad på information hämtad från företagets senaste årsredovisningar (Tabell 2). (Givetvis finner du som läsare ingen referensföreteckning över dessa årsredovisningar)

Tabell 2

Alla belopp Mkr	Företag A	Företag B	Företag C	Företag D	Företag E
Bransch	Konglomerat inom teknik handel och kapitalförvaltning	Industri	Byggteknik	Industri	Industri
Nettoomsättning	1688,8	26,039	7 019	4,571	27,059
Goodwill	83,4	6,143	2 922	134	10,478
Goodwill/EK	13,3%	50,%	97,3%	5,0%	84,76%
Goodwill/Tot. Tillg.	7,0%	23,4%	39,3%	2,6%	35,47%
Diskonteringsränta/WACC	10,2%	10,93%	11,25%	8,3-13,6%	7,7%
Värderingsmetod	Nyttjandevärde	Nyttjandevärde	Nyttjandevärde	Nyttjandevärde	Nyttjandevärde
Nedskrivningar av goodwill ÅR 2009	0	0	0	0	0

4.2 Respondenternas svar

Text i *Kursiv* stil betecknar direkta citat från våra respondenter medan text i Rak stil betecknar våra koncentrerade omformuleringar av respondenternas berättelser (Tabell 3).

Tabell 3

Tillämpning	
Fråga 1	Vilka problem och svårigheter har ni stött på under tillämpningen av IAS 36?
Företag A	<p>IAS 36 inte är förenlig med verkligheten. Standarden är teoretisk korrekt men är svår att förena med verkligheten.</p> <p>Respondenten liknar standarden vid ett rutigt papper som inte är applicerbart på verkligheten där gränserna är betydligt mer diffusa.</p>
Företag B	<p>Det finns inte några direkta svårigheter med tillämpningen av IAS 36. Anledningen till detta är att standarden ger ett stort utrymme för subjektiva bedömningar och bred tolkning som underlättar tillämpningen. Respondenten menade på att ett smalare regelverk baserad på fler regler hade gjort tillämpningen svårare.</p>
Företag C	<p>Svårigheten beror på om man haft ett bra eller dåligt år bakom sig. De största svårigheterna uppstår svaga verksamhetsår då risken för nedskrivningar är större. Det är då diskussionerna kring tillämpningen uppstår.</p>
Företag D	<p>Det finns ett problem om goodwillposten växer sig stor i förhållande till eget kapital i bolaget. Detta i kombination med dålig lönsamhet ökar risken med att investera i bolaget och medför att aktiekursen faller mycket snabbare än börsindex. Att istället tillämpa avskrivningar i denna situation hade medfört att goodwillposterna aldrig haft chansen att växa sig stora och utgöra någon riskfaktor i bolaget.</p> <p>Ett annat problem är att, hur noggranna företagen än är när de utför beräkningarna av nyttjandevärdet i nedskrivningstestet så finns det för många olika parametrar att ta hänsyn till. Beroende på vilken bransch man befinner sig i så finns det dem fall där man tvingas göra så många antaganden att nedskrivningstesten i slutändan blir en ren gissning istället för att baseras på något som är teoretiskt fastställt. Det finns helt enkelt för många bedömningar att göra vilket skapar osäkerhet.</p> <p><i>”Parametrarna i sin tur går att skruva på och för dem företag som har dålig ekonomi kan det vara frestande att skruva för mycket”.</i></p> <p>Standardens handlingsutrymme skapar på så sätt incitament för företag som är illa ute. Man måste utgå från att majoriteten av producenterna av finansiella rapporter är öppna och ärliga men jämförbarheten mellan företagen suddas ut om så lite som ett företag skruvar på parametrarna för mycket. Det kan också vara oerhört svårt för revisorn att kontrollera relevansen av alla dessa beräkningar och tränga in i alla antaganden företagen har gjort.</p> <p><i>”Som revisor måst man ha rejält på fötterna för att kunna påstå att företagen inte har gjort en riktig bedömning”.</i></p>
Företag E	<p>Svårigheterna uppstår särskilt under dåliga år eftersom det då riktas mer fokus på om det finns en värdenedgång i de kassagenererande enheterna.</p>

Standardens kvalitativa egenskaper

Fråga 2	Tycker ni att IAS 36 ger användarna av årsredovisningen en korrekt bild av företagets goodwillpost?
Företag A	<p>Goodwill är det man betalar för överavkastning och för att överavkastningen ska bestå krävs det att företaget återinvesterar. Återinvesteringen kan exempelvis ske i maskiner som i dagsläget skrivs av linjärt. Om goodwillposten är kopplad till dessa investeringar skulle linjära avskrivningar vara riktigt och ur den synvinkeln ger den nuvarande standarden inte ge en korrekt bild.</p> <p>Även om den kassagenererade enheten slutat generera avkastning så behöver inte det betyda att goodwill bör skrivas ner. Det kan vara så att man behöver titta på externa och interna faktorer som till exempel att företaget befinner sig i en lågkonjunktur som kommer att ta slut och medföra att den kassagenererade enheten återigen ger avkastning som motiverar goodwillvärdet. Utifrån detta resonemang ger nedskrivningar inte en korrekt bild ur ett kort tidsperspektiv.</p>
Företag B	<p><i>”Teoretiskt sett ger standarden en korrekt bild av goodwillvärdet. Men standarden har idag en prognoshorisont på fem år vilket är löjligt kort”</i></p> <p>Företaget har fört samtal med sina revisorer kring kortsiktigheten som företaget inte anser är förenligt med fortlevnadsprincipen. Företaget har kommit överens med sina revisorer om att använda en prognoshorisont om 20 år vilket egentligen är förenligt med standarden bara företaget motiverar varför.</p> <p>Ett problem avseende den rättvisande bilden är att olika immateriella tillgångar har olika livskraft men så länge återinvestering sker i dessa så kan man hävda dess värde. För Coca Cola som är ett oerhört starkt varumärke tycker respondenten att det är mer motiverat med nedskrivningar än för varumärken som har blivit uppköpta eller nära på försvunnit helt och hållet till exempel VOLVO och SAAB. Om goodwillposten är kopplad till ett mindre livskraftigt varumärke så bör man använda sig av avskrivning då värdet på varumärket förmodligen inte kommer att vara bestående. På så vis skulle standarden inte ge en korrekt bild av de immateriella tillgångar som har en kortare livslängd. Tillämpningen av nedskrivning eller avskrivning bör skilja sig åt mer beroende på tillgångens karaktär.</p>
Företag C	<p>Den nuvarande nedskrivningsmetoden ger en mer korrekt bild av goodwillposten. En årlig nedskrivningsprövning är mer relevant och ger mer information till användarna av de finansiella rapporterna. Om utgångspunkten vid ett förvärv är att detta ska gynna koncernen i sin helhet så känns det omotiverat att direkt börja skriva av på det värde som goodwill egentligen symboliserar, det vill säga ett värde på framtida positiva kassaflöden till följd av synergier mellan förvärvaren och förvärvad tillgång.</p>
Företag D	<p>Standarden ger en teoretiskt korrekt bild men verkligheten är inte fullt lika enkel varför informationen i redovisningen inte heller är fullt lika objektiv.</p>
Företag E	<p>Teoretiskt sett ger IAS 36 en mer korrekt bild av värdet av goodwill på grund av att goodwill kan ha en obegränsad livslängd.</p>

Redovisningsmetoder

Fråga 3	Om man jämför avskrivningar och nedskrivningar vilken är den mest lämpliga metoden avseende tillförlitlighet, jämförbarhet och objektivitet?
Företag A	<p>Det är relevant att använda sig av avskrivningar i och med att goodwill kopplas till de återinvesteringar som måste göras för att motivera dess värde. Ett annat argument för att använda avskrivningar av goodwill är att man förut tillskrev tillgången en längre ekonomisk livslängd jämfört med den nuvarande femåriga prognoshorisonten som tillämpas.</p> <p>När man har gått ifrån avskrivningar till nedskrivningar och mot ett mer subjektivt regelverk har man också rört sig ifrån försiktighetsprincipen. Försiktighetsprincipen blir lidande av att de finns allt för starka incitament att använda sig av subjektiviteten i standarden.</p> <p>Avskrivningar är också praktiskt enklare att genomföra och enklare att förstå för användarna.</p>
Företag B	<p>Det är väsentligt bättre att använda avskrivningar än dagens nedskrivningar, detta då avskrivningar är mer förutsägbart och överskådligt. Nackdelen med nedskrivningar är att företaget skjuter goodwillvärdet framför sig och att det finns en risk att goodwillposten växer sig så stor att den kan minska eget kapital vid nedskrivningar. Till och med små marginella förändringar av variabler kan få kraftfulla negativa effekter.</p> <p><i>”Hamnar man på ”fel” sida i nedskrivningstesten kan detta medföra nedskrivningar på flera miljarder som i sin tur kan resultera i stora oväntade förluster för aktieägarna till följd av en negativ reaktion på aktiemarknaden”</i></p> <p>Som nämndes tidigare kan immateriella tillgångar ha olika livskraft och respondenten tycker därför att det är motiverat med nedskrivningstester för dem tillgångar med störst livskraft. Men det kan även vara relevant att genomföra nedskrivningstester för tillgångar med mindre livskraft. En kombination av avskrivningar och nedskrivningstester kan avgöra om en tillgång minskar snabbare eller långsammare i värde jämfört med den ursprungliga ekonomiska livslängden som man fastställde.</p>
Företag C	<p>Det är praktiskt lättare att göra avskrivningar och de ger en mer överskådlig och förutsägbar bild samt ökar jämförbarheten mellan bolag i samma bransch. Å andra sidan finns det en positiv sida med nedskrivningar då nedskrivningsprövningen tar hänsyn till framtiden och att företagets bedömning av framtiden är högst subjektiv.</p>
Företag D	<p>Det är relevant att göra en långsiktig bedömning av goodwillvärdet även om osäkerheten ökar desto mer ju längre tidshorisont som används i beräkningarna av nyttjandevärdet. Nedskrivningarna medför å andra sidan en ojämnare redovisning och kan medföra rejäla svängningar i resultatutvecklingen över tiden.</p> <p>I praktiken är det också enkelt och lämpligt att göra avskrivningar men kanske är det mer teoretiskt riktigt, sett utifrån att redovisningen ska ge en korrekt bild av goodwillvärdet, att försöka uppskatta verkligt värde och nyttjandevärdet.</p>
Företag E	<p>Avskrivningar är praktiskt enklare och lättare för användarna att förstå men nedskrivningar återspeglar värdet av goodwill bättre även om det i vissa fall finns problem med att goodwillposten kan ligga kvar i balansräkningen under lång tid och växa sig stor i förhållande till andra värden i balansräkningen.</p>

Standardens subjektivitet och incitament för manipulation

Fråga 4	Tycker ni att standarden ger utrymme för alltför mycket subjektivitet?
Företag A	<p>I huvudsak finns de två områden som är föremål för subjektiva bedömningar vilket är de framtida kassaflödena och företagets tidsperspektiv på den kassagenererande enheten. Standarden ger ett stort utrymme för godtyckliga och subjektiva bedömningar och det går att skapa en värderingsmodell visar precis det man vill att den ska visa. På så vis ger inte IAS 36 en korrekt bild av goodwill. Detta sätt att förhålla sig är dock ett offensivt sätt att hantera värderingen utav goodwill och det är svårt för revisorer att granska och bevisa motsatsen. Revisorer och analytiker har alltid möjlighet att invända mot företagets värderingsmodell men har svårt att direkt påverka utformningen av värderingsmodellen. Företagen kommer givetvis att beakta revisorns åsikter men den verkliga kontrollen över värderingsmodellen ligger fortfarande hos företaget.</p> <p>Den subjektivitet som standarden ger utrymme för ger möjligheten att manipulera siffrorna vilket kan medföra ett högt risktagande. Subjektiviteten är nödvändig för tillämpningen av standarden men det måste finnas ett ansvar hos den som gör bedömningarna.</p>
Företag B	Respondenten tycker att standarden ger uttryck för mycket subjektivitet.
Företag C	Standarden ger ett utrymme för subjektivitet men samtidigt utgår företaget från att revisorerna som granskar redovisningen inte släpper igenom felaktig information till användarna men ändå tillåter ett visst spelutrymme.
Företag D	Respondenten tycker att standarden ger uttryck för mycket subjektivitet men tillägger att det är av betydelse i vilken bransch företaget verkar i. I vissa branscher krävs att man gör fler bedömningar och uppskattningar.
Företag E	Standarden är väldigt öppen och det är klart att det kan utnyttjas av vissa.
Fråga 5	Finns det några extra viktiga indikationer för ert bolag som avgör om det finns något nedskrivningsbehov?
Företag A	Det finns inga generella indikationer som ligger till grund för nedskrivningsbehovet utan det är branschspecifika indikationer som ligger till grund för nedskrivningsbehovet. Den enda generella indikatorn som ingår i alla värderingsmodeller är marknadsräntan som påverkar företagets WACC.
Företag B	Företaget utesluter inga indikationer men i synnerhet påverkas man av räntenivån eftersom marknadsräntan är en viktig variabel i vid beräkning av nyttjandevärdet.
Företag C	Råvarupriset är en viktig indikator som påverkar kassaflödet men företaget svarar på höjda råvarupriser med att höja priset för kunderna. På så vis bevarar företaget sin vinstmarginal. Räntenivån är en annan indikator som företaget tar hänsyn till då den påverkar WACC.
Företag D	<i>"Nä inte direkt, vi tittar generellt på vår omvärld och vart vi och våra kunder befinner oss"</i>
Företag E	Nä vi gör en generell omvärldsanalys och vi använder oss mycket av de strategiska planerna som underlag för den bedömningen.

Fråga 6	Vilken är anledningen till att ni har identifierat era kassagenererande enheter på den nivån som ni har gjort?
Företag A	<p>De kassagenererade enheterna utgörs av dotterbolagen inom koncernen. Förklaringen till detta är att koncernens dotterbolag är relativt små och att det inte är relevant att identifiera enskilda produktgrupper inom dotterbolagen som kassagenererande enheter.</p> <p>Respondenten berättar att företaget avviker ifrån standarden en aning då det är praktiskt mer hanterbart att identifiera enheterna på en högre nivå.</p>
Företag B	De kassagenererande enheterna är indelade på två divisioner som respondenten beskriver som två kundsegment. Anledningen till detta är att företaget anser att det blir för komplext att dela upp enheterna i mindre enheter. Dels på grund av att man ser tydliga kassaflöden från dessa två divisioner och dels på grund av att synergieffekterna inom koncernen först går att identifiera på denna högre nivå. Främsta anledningen till att företaget förvärvade dessa segment berodde på stor del till de synergieffekterna som man identifierade på koncernnivå.
Företag C	De kassagenererande enheterna är uppdelade i tre divisioner. Anledningen till denna indelning är att man ser ett tydligt kassaflöde från dessa tre segment och synergien som motsvaras av goodwill hade gått förlorad om man hade delat upp segmenten i mindre enheter.
Företag D	Respondenten berättar att den indelning som är gjord är gjord utifrån vad företaget bedömer vara den lägsta nivån för kassagenererande enheter och att bolaget har använt en legal indelning av de kassagenererande enheterna, det vill säga dessa motsvara olika juridiska enheter till exempel dotterbolag.
Företag E	Vi har gjort en indelning som vi tycker är praktiskt lämplig och hanterbar. Det kan vara känsligt ur konkurrenssynpunkt att avslöja för mycket av hur det går för enskilda enheter. Det finns möjligtvis en kassagenererande enhet som skulle kunna delas upp mer eftersom den innehåller en blandning av flera produkt- och kundgrupper.

Fråga 7	Hur har ni gått tillväga för att uppskatta verkligt värde för den kassagenererande enheten?
Företag A	Det är svårt att uppskatta ett verkligt värde eftersom det kräver ett antal antaganden för att skapa en hypotetisk marknad för den kassagenererande enheten.
Företag B	<p>Verkligt värde borde i vårt fall motsvaras av börsvärdet på koncernen men problemet är hur vi ska dela upp börsvärdet på de kassagenererande enheterna. Det är inte säkert att de enskilda kassagenererande enheterna betingar samma pris var för sig som dem gör tillsammans under koncernen. Det är svårt att fördela värden till lägre enheter eftersom dem är så pass inblandade i den övriga verksamheten.</p> <p>Då det nyligen skett ett förvärv av ett bolag skulle man initialt kunna använda det priset. Men över ett längre perspektiv är det inte möjligt att använda samma pris allteftersom investeringar sker och verksamheten integreras med koncernen.</p>
Företag C	Det är svårt att uppskatta ett verkligt värde eftersom varje segment är så unikt i sig och det inte existerar en aktiv marknad för liknande segment. Det går givetvis att beräkna begärt pris för sin enhet i dagsläget men problemet är att

	man inte vet om någon är beredd att betala detta priset varför man inte kan jämföra det med ett marknadspris. Alternativet är att titta på försäljningar av liknande bolag.
Företag D	Respondenten berättar att det är klart att företaget gör ett antal antaganden för att få fram en rimlig bild av vad som är ett verkligt värde men påtalar återigen att det handlar om hur nära gränsen för nedskrivning man ligger. <i>"Vårt företag lägger inte särskilt mycket krut på att uppskatta verkligt värde utan krutet läggs på beräkning av nyttjandevärdet eftersom det är där pengarna finns, det vill säga det är i den värderingsmodellen som det tydligt går att se ett kassaflöde"</i>
Företag E	<i>"Ja, jag vet inte riktigt men för oss är nyttjandevärdet på sätt och vis ett verkligt värde det med... men ok, har du precis förvärvat ett bolag så är det lämpligt att använda anskaffningspriset i det syftet... annars visst innehåller den uppskattningen många antaganden..."</i>

Fråga 8	Hur stor säkerhet tycker ni att det finns i dem prognoser som används vid beräkningen av nyttjandevärdet?
Företag A	<i>"Ju längre tidsperspektiv man betraktar den kassagenererande enheten ur desto större blir osäkerheten och givetvis betraktar vi våra dotterbolag ur ett längre tidsperspektiv än vad som standarden föreskriver"</i> <i>"När man tittar i en årsredovisning är det inte frågan om det finns några fel utan hur många".</i>
Företag B	Vi har gått ifrån den prognoshorisont på fem år som standarden föreskriver och berättar att man kommit överens med bolagets revisorer om att man ska beräkna nyttjandevärdet baserat på en prognoshorisont på 20 år istället. <i>"Att vårt företag inte skulle finnas om fem år är knappast tänkbart men det säger sig själv att prognoser för så lång tid innehåller stor osäkerhet".</i>
Företag C	<i>"Eftersom man gör ett antagande om framtiden när man bygger upp sina prognoser är ju alla världen fasta i det ögonblicket testen genomförs och dem variationer i omvärlden som sedan faktiskt inträffar återspeglas aldrig i testet varför man får säga att prognoserna är osäkra".</i>
Företag D	<i>"Det är svårt att säga när det händer saker i omvärlden som aldrig går att förutse. Det är även svårt för bolaget att finna historiska data som man kan använda för bygga upp prognoserna kring".</i>
Företag E	Den närmsta prognoshorisonten om fem år är mer säker än den prognoshorisont som ligger efter denna om cirka 20-30 år.

Fråga 9	Har ni använt externa värderingsexperten till hjälp vid nedskrivningstestet och är arbetsprocessen med nedskrivningstestet resurskrävande?
Företag A	<i>"Nej, vi har lagt upp en enkel modell i Excel och testerna för våra olika enheter går väldigt snabbt".</i>
Företag B	Vi för en dialog med revisorerna men nedskrivningstesterna genomför vi själva.
Företag C	Vi har fått hjälp att konstruera modellen men utför nedskrivningstestet själv och testar en gång om året. Finns det anledningar att tro att det kan bli aktuellt att skriva ner måste företaget vara mer specifik i sina förklaringar i de finansiella rapporterna vilket i sin tur är mer resurskrävande.

Företag D	<i>”Vi har fått en modell från KPMG som vi använder men utför testerna själva och avseende resursåtgången för testerna beror denna på hur nära gränsen för nedskrivning man ligger. Ju närmare gränsen för nedskrivning desto viktigare blir varje antagande och uppskattning och desto fler parametrar behöver ses över”.</i>
Företag E	Vi har fått hjälp av våra revisorer att bygga upp en värderingsmodell men utför testerna själva. Efterhand som strategiplanerna uppdateras så måste man även genomföra ett nytt test.

Fråga 10 Generellt sett, vilka incitament kan det finnas för att utnyttja handlingsutrymmet i standarden för att redovisa till bolagets och företagsledningens fördel?

Företag A Börsbolagen beaktar aktiemarknadens reaktion på nedskrivningar olika beroende på hur stor goodwillposten är i förhållande till eget kapital. Utöver aktiemarknadens reaktion så finns det ett annat incitament som är relaterat till VD-skiftet. När en ny VD tillträder kan det finnas incitament för honom att skapa goda förutsättningar för sig själv i framtiden. En stor nedskrivning på goodwill i början av en ny anställning som försämrar resultatet och minskar det egna kapitalet kan underlätta för att skapa högre avkastning i framtiden. VDs agerande i denna situation har en stark koppling till dennes förhållande till företaget, som ägare eller anställd.

Företag B Företaget har hittills inte behövt göra några nedskrivningar av goodwill på grund av positiv resultatutveckling och respondenten har ingen erfarenhet av att någon försökt utnyttja handlingsutrymmet till sin fördel. Generellt tror respondenten att de finns starka incitament till att undvika nedskrivning av goodwill och menar på att en nedskrivning av goodwill ger en tydlig signal till aktieägarna om att något inte står rätt till och att ledningen bedömer att den framtida lönsamheten kommer att försämrats vilket i sin tur får en negativ effekt på aktiekursen.

Ett annat problem med den nuvarande standarden enligt respondenten är de stora nedskrivningar av goodwillvärden som ofta sker när en ny VD tillträder.

”Det finns ett stort incitament för nytillträdde direktörer att göra rent bord och göra sig av med onödig ballast i form av goodwill”

VD:n vill främst skapa ett bra utgångsläge för framtiden avseende resultatutveckling, avkastning samt sitt eget incitamentsprogram.

Företag C *”Genreellt är det så med kostnader att har man haft ett riktigt skitår kan man lika bra spä på det har liksom ingen större betydelse”*

Respondenterna berättar att bolaget inte fört några diskussioner kring detta men berättar att man med *”otrolig timing”* och *”lämpligt nog”* bytte VD i samband med inledningen av finanskrisen vilket kan ha medfört fördelar för den nytillträdde VD:n.

Företag D Standarden innehåller för mycket subjektiva bedömningar och skapar incitament för ett företag med dålig ekonomi att manipulera redovisningen.

Företag E Det finns incitament för att både redovisa nedskrivningar eller inte.

Reflektioner kring standarden

Fråga 11	Finns det något övrigt att tillägga eller uppmärksamma?
Företag A	<p>Problematiken är att standarden är teoretisk korrekt men svår att applicera på verkligheten. Med den nya standarden tror man att denna skapar en mer korrekt bild av goodwill värdet som ligger närmre verkligheten. När man tror att användarna tror att normbildarna har uppnått en bild som stämmer mer överrens med verkligheten så sätter man också högre tilltro till redovisningen. Om man som beslutsfattare sätter hög tilltro till och grundar sina beslut på denna redovisning tar man också en hög risk när man inte vet hur många fel balansräkningen kan innehålla på grund av subjektiva värderingar.</p> <p>Ett annat stort problem med den nya standarden är att den är så pass komplex så att den finansiella informationen är allt för svårbegriplig för lekmän och blir därför inte användbar.</p>
Företag B	<p>Respondenten tycker inte att det ska vara för strikta regler för beräkningen av nyttjandevärdet eftersom detta skulle medföra komplexare beräkningar.</p> <p>Respondenten tyckte att det var bättre förr då man använde sig av en linjär avskrivningsplan. Detta med anledning av att goodwill sällan har ett bestående värde samt att linjära avskrivningar medför större förutsägbarhet och överskådlighet samt skapar mindre svängningar i redovisningen. Respondenten hade gärna sett en kombination av avskrivningar samt årliga nedskrivningsprövningar av goodwill. Årliga avskrivningar skulle vara huvudprincipen men möjligheten till nedskrivningar ska kvarstå till följd av ett nedskrivningstest. Osäkerheten kring ett företags bedömningar av en tillgångs ekonomiska livslängd kan lätt bli fel vilket skulle motivera en nedskrivning men respondenten tycker samtidigt skulle skälen för nedskrivningen i så fall ska vara väldigt starka. Vissa varumärken är enormt starka vilket i sin tur aldrig skulle kunna motivera en nedskrivning medan det för varumärken som SAAB och VOLVO kan finnas helt andra motiv för nedskrivningar.</p>
Företag C	<p>För att minska subjektiviteten i standarden och öka jämförbarheten mellan företag skulle man införa givna standardiserade diskonteringsräntor (WACC) så att alla företag använde i stort sett samma. Nackdelen med givna räntenivåer är att den erfarenhetsmässiga bedömningen går förlorad.</p>
Företag D	<p>Respondenten tycker att upplysningskraven är allt för omfattande i negativ bemärkelse. Respondenten frågar sig ibland om det finns någon mottagare som förstår informationen bolaget lämnar i årsredovisningens noter och om användarna, bortsett från en liten skara experter som verkligen förstår vad innehållet betyder, har någon användning för denna? Respondent är tveksam till att informationen i årsredovisningen är till någon nytta för majoriteten av läsarna.</p>
Företag E	<p>Respondenten hade inget övrigt att tillägga.</p>

5 Analys

I detta kapitel sammankopplas den teoretiska referensramen med det empiriska materialet från våra intervjuer som tillsammans med våra egna resonemang bildar vår analys. Kapitlet kommer att vara uppdelat i fem olika områden som kommer att analyseras var för sig.

5.1 Tillämpningen av IAS 36

Vid den empiriska undersökningen framkom att respondenterna hade olika uppfattningar vad gällde svårigheten vid tillämpningen av standarden. Det vi kan utgå ifrån är ändå att respondenterna har svarat utifrån sin bild av den verklighet företagen verkar i. Respondent A tycker att standarden är teoretiskt korrekt men svår att förena med verkligheten. Vi sammankopplar detta med Respondent A:s senare resonemang kring avskrivningar och nedskrivningar där avskrivningar anses vara mest lämpligt eftersom värdeminskningar är en naturlig del av de återinvesteringar som görs i koncernens förvärvade bolag och därför mer förenligt med företagets verklighet. Respondent B ser inga svårigheter med tillämpningen eftersom det finns ett stort handlingsutrymme i standarden men ställs ändå inför svåra bedömningar vilket framkommer senare under intervjun. I Företag Bs fall kan det vara så att de vid detta lag lärt sig tillämpa standarden och de därför inte tycker den medför några svårigheter. Respondenterna i Företag C och E berättar att svårigheterna inte uppstår förrän dem har ett år med dålig lönsamhet bakom sig. Vi uppfattar detta som att respondenterna menar att dåliga år riktar fokus mot nedvärderingar av balansräkningsposter och att dem först då ställs inför svåra bedömningar. Respondenternas svar i Företag C antyder ett något slappt förhållande till tillämpningen eftersom bedömningarna av nedskrivningsbehovet är en iterativ process och att företagen bör ställas inför bedömningar oavsett om de har ett bra eller dåligt år bakom sig. Företag E ser över nedskrivningsbehovet allt eftersom de strategiska planerna uppdateras vilket betyder att de egentligen hela tiden ställs inför nya bedömningar. Respondent D beskriver i motsats till respondenterna i Företag C att svårigheten ligger i alla bedömningar som är en del av nedskrivningsprövningen och ger skenet av att detta är en iterativ process i företaget liksom i Företag E. Bedömningarna skapar i sin tur osäkerhet i Företag D som kan leda till att dem själva ifrågasätter tillförlitligheten i sina finansiella rapporter.

Utifrån ovan anförda diskussion kan vi konstatera att tillämpningen av IAS 36 är komplex. Företagens olika uppfattning om svårigheterna att tillämpa standarden tror vi beror på vilka olika erfarenheter företagen hittills har av att arbeta med nedskrivningar.

5.2 Kvalitativa egenskaper

Respondenterna är överens om att nedskrivningar ger en mer korrekt bild av goodwillvärdet i bolaget teoretiskt sett. Respondenterna B, C, D och E anser att nedskrivningstestet är relevant eftersom det på ett bättre sätt återspeglar goodwillpostens obegränsade livslängd kopplad till framtida kassaflöden. Respondent B för ett intressant resonemang kring immateriella tillgångars olika livskraft. För immateriella tillgångar med stark livskraft ger nedskrivningar en mer korrekt bild av dess värde och vice versa. Respondent B:s resonemang ligger i linje med den vetenskapliga diskussionen som menar att en nackdel med avskrivningar är att dessa kräver att de fastställer en ekonomisk livslängd som minskar tillförlitligheten av värderingen av goodwill⁸⁰. IAS 36 kräver inte att företagen fastställer en ekonomisk livslängd för goodwill utan testar, på ett för bolagen relevant sätt, om en värdeminskning skett⁸¹.

Respondent A tycker att den nuvarande standarden är så pass komplex så att den finansiella informationen är allt för svårbegriplig och därför inte användbar. Om användarna tror att normbildarna skapat en mer korrekt bild av goodwillvärdet utgör detta en risk. Risken är att användarna sätter en högre tilltro till standarden och fattar beslut som grundar sig på balansräkningar som kan innehålla väsentliga fel på grund av felbedömningar. För många godtyckliga bedömningar som leder till att företagen kan skapa en bild som inte är korrekt skadar tillförlitligheten som är en viktig egenskap för redovisningens användbarhet⁸².

5.3 Avskrivningar eller nedskrivningar?

I samband med införandet av IAS 36 i Sverige år 2005 ändrades redovisningen av goodwill. Istället för avskrivningar ska berörda bolag numera testa ifall det finns ett nedskrivningsbehov för goodwill. Den underliggande logiska förklaringen till avskaffandet av avskrivningar är att den metoden inte medförde någon användbar information i de finansiella rapporterna⁸³. I motsats till detta berättar Respondent B att det är väsentligt bättre att använda avskrivningar eftersom dessa är mer förutsägbara och överskådliga för användarna och Respondent A tycker att IAS 36 är svårbegriplig för användarna och därför inte användbar. Detta i kombination med att alla företagen tycker att avskrivningar är praktiskt enklare kan utgöra ett skäl till att svenska börsbolag lämnar bristfällig information i de finansiella rapporterna⁸⁴. Vi tror att företagen väljer bort att förbruka resurser på att förklara något som användarna ändå inte förstår. Denna tankegång hos företagen är inte alls främjande då ekonomi i grund och botten handlar om att hushålla med begränsade resurser.

Det finns argument som talar för att nedskrivningar och i synnerhet nedskrivningstester på ett riktigt sätt fångar upp minskningar i goodwillvärdet på ett sätt som medför bättre och mer

---

⁸⁰ Wines, G. Et al (2007)

⁸¹ Marton, J. Et al. (2008)

⁸² Ibid.

⁸³ Wines, G. Et al (2007)

⁸⁴ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

väsentlig information till användarna⁸⁵. I motsats till detta anser Respondent A att det är relevant att använda sig av avskrivningar. Respondenten sammankopplar goodwill med återinvesteringar i koncernens dotterbolag som respondenten anser vara nödvändiga för att motivera goodwillvärdet. Investeringar i nya anläggningstillgångar och avskrivningar på dessa ska därför avspeglas i vilken redovisningsmetod som används för goodwill. Vi kan därmed hänföra Respondent A till den gruppen anhängare som förespråkar årliga avskrivningar på goodwill⁸⁶. Detta är även ett synsätt på goodwill som avviker från standardens synsätt. Respondent A och B menar att det krävs nyinvesteringar för att motivera goodwillpostens existens medan det enda kravet standarden ställer på goodwillvärdets existens är att det inte finns några indikationer på att värdeminskning har skett. Problemet med företagens synsätt är att återinvesteringar efter anskaffningstillfället då goodwillposten uppstod och att de investeringar som görs i efterhand enligt standarden blir en del av internt upparbetad goodwill som ska ses skilt från den ursprungliga goodwillposten⁸⁷.

Respondent B som för ett resonemang kring immateriella tillgångars olika livskraft är inte lika övertygad som Respondent A att avskrivningar är den mest rättvisande metoden och kan därmed sällas till den gruppen anhängare som anser att det borde finnas ett minimum och maximum för hur länge goodwillposten får existera i balansräkningen⁸⁸.

Det är något svårare att avgöra vilka grupper de andra respondenterna C, D och E sällar sig till. Om vi bortser ifrån att dem anser att avskrivningar är praktiskt enklast att arbeta med och mest lättförståeligt för användarna så kan dem sällas till den grupp av anhängare som anser att det ska ske en årlig nedskrivningsprövning eftersom dem anser att standarden ger en teoretiskt korrekt bild av goodwill⁸⁹.

Även om vi anser att företagen kan ses som anhängare av olika redovisningsmetoder tror vi att anledningen till att respondenterna omnämner avskrivningar i positiva ordalag även kan förklaras av vilken bransch företagen tillhör. Kapitalintensiva branscher med stora investeringar i materiella tillgångar kan innebära att respondenterna är starkt färgad av avskrivningsmetoden för dessa.

Flera studier beskriver en fara med att goodwill ökar i förhållande till eget kapital i bolaget allt eftersom bolagen förvärvar nya verksamheter och inte gör några nedskrivningar. Är goodwillposten tillräckligt stor kan en nedskrivning i värsta fall eliminera eget kapital i bolaget.⁹⁰ Både Företag B och D bekräftar denna risk och förespråkar därför avskrivningar ur denna synvinkel.

”Hamnar man på ”fel” sida i nedskrivningstesten kan detta medföra nedskrivningar på flera miljarder som i sin tur kan resultera i stora oväntade förluster för aktieägarna till följd av en negativ reaktion på aktiemarknaden”

---

⁸⁵ Wines, G. Et al (2007)

⁸⁶ Nilsson, S-A (1998)

⁸⁷ Marton, J. Et al. (2008)

⁸⁸ Nilsson, S-A (1998)

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

5.4 Subjektivitet och incitament

IAS 36 medför svåra bedömningar och uppskattningar som kan få allvarliga konsekvenser för de kritiska egenskaper som gör redovisningen användbar⁹¹. På frågan om respondenterna själva anser att standarden ger utrymme för godtyckliga bedömningar och uppskattningar svarar samtliga företag jakande. Enbart Respondent A förklarar mer utförligt vilka specifika delar av standarden som innehåller subjektivitet; de framtida kassaflödena och företagets tidsperspektiv på den kassagenererande enheten. Respondenten berättar att standarden ger ett stort utrymme för godtyckliga bedömningar och det går att skapa en värderingsmodell som visar precis det de vill att den ska visa.

Som framgår av Respondent A:s svar och den vetenskapliga diskussionen finns det speciella delar av standarden som särskilt är föremål för subjektiva bedömningar; kassagenererande enheter, beräkning av nyttjandevärde och uppskattningen av verkligt värde.⁹²

5.4.1 Kassagenererande enheter

Avseende företagens identifiering av kassagenererande enheter uppstår svårigheter avseende vilken nivå de ska identifiera dessa på och det finns incitament för att identifiera dessa på en så hög nivå som möjligt⁹³. Tidigare forskning har visat att standardens stora handlingsutrymme har lett till stora variationer i den praktiska tillämpningen till följd av att företagen tvivlar på att denna information är till nytta för analytiker och investerare för att bedöma enheternas risker och prestationer⁹⁴. Vi ser liknande mönster bland de intervjuade företagen. Företagen B och C har delat upp sina enheter i två kundsegment respektive tre divisioner. Respondenterna motiverar indelningen utifrån de synergieffekter som uppstår inom koncernen. Synergierna genererar ett kassaflöde som symboliseras av goodwill men som inte går att härleda efter en större uppdelning. Respondenterna menar också på att det även blir mindre relevant med en större uppdelning efterhand som tiden går eftersom de förvärvade bolagen blir alltmer integrerade i koncernen och att det därför blir omöjligt att i slutändan härleda enskilda kassaflöden. Respondenterna A och E berättar i likhet med tidigare forskning att de upplever det mindre relevant att identifiera enskilda produktgrupper inom dotterbolagen som särskilda enheter och att det är praktiskt mer hanterbart att identifiera enheterna på en högre nivå. Fyra respondenter antyder således att det är möjligt med en större uppdelning och tidigare forskning drar precis denna slutsats; en större uppdelning är nödvändig för att göra den finansiella rapporteringen mer rättvisande⁹⁵. Företagen upplever dock att det är för komplicerat. Enligt teorin är följderna av detta att kvittningar kan uppstå och omotiverade goodwillvärden finns kvar i balansräkningen⁹⁶. Det respondenterna berättar

---

⁹¹ Marton, J. Et al. (2008) & Wines, G. Et al (2007)

⁹² Wines, G. Et al (2007)

⁹³ Marton, J. Et al. (2008)

⁹⁴ Edwards, P. (1995)

⁹⁵ Wines et al. (2007)

⁹⁶ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

bekräftar alltså de teoretiska farhågorna kring att goodwillposterna kan växa sig så stora att de i slutändan riskerar att eliminera eget kapital i bolaget till följd av en nedskrivning⁹⁷.

Även om det framstår som att de flesta företag har möjlighet till större uppdelning av sina kassagenererande enheter är detta ibland helt enkelt inte möjligt. Ibland utgörs enheten av dotterbolaget som en gång förvärvades och det är då, enligt den vetenskapliga diskussionen, enkelt att se betalningsströmmarna från denna enhet⁹⁸. Företag D är ett företag som delat in sina enheter utifrån juridiska personer eftersom dessa utgör lägsta möjliga nivå ifrån vilka det går att hänföra ett kassaflöde.

I den vetenskapliga diskussionen lyfts även fram tids- och kostnadsrelaterade problem med kassagenererande enheter. Desto fler enheter som ska testas desto större resursåtgång. Det kan därför finnas incitament för att minska denna.⁹⁹ Företag A har identifierat sina enheter på en hög nivå och respondenten berättar att dem har konstruerat mycket enkla värderingsmodeller. Respondent E bekräftar att företaget får lägga ner tid på att utvärdera nedskrivningsbehovet allt eftersom de strategiska planerna uppdateras men påstår inte att det utgör något problem. Respondenternas svar sätter fokus på kostnaden för redovisningen och vilken nytta denna har både för företagen själva och för ett välfungerande näringsliv i stort. Om företagen likt ovan anser att redovisningen är för komplex för användarna och inte ser direkta vinster av att förbruka resurser på redovisningen saknar företagen motiv för att förbättra redovisningen, det vill säga göra den mer informationsrik. Detta är ett kortsiktigt synsätt som skadar redovisningen men vi anser oss ändå ana en ansvarskänsla och ser att det kan finnas professionella motiv för att redovisningen ska vara så informationsrik som möjlig. Om denna ansvarskänsla och professionalism kan driva fram ett mer långsiktigt synsätt och få företagen att se indirekta vinster av ett välfungerande och sunt näringsliv kan redovisningen bli bättre.

5.4.2 Verkligt värde och nyttjandevärde

Avseende uppskattningen av verkligt värde på goodwill utgår den vetenskapliga diskussionen ifrån att detta relativt enkelt kan beräknas om man nyligen förvärvat ett dotterbolag. Värdet utgörs då av den del av köpeskillingen som kan hänföras till goodwill¹⁰⁰. Respondenterna B, C och E bekräftar att detta är det enklaste sättet att fastställa verkligt värde. I praktiken är det dock mycket svårt att fastställa verkligt värde. Här framgår det av den vetenskapliga diskussionen att ifall det förvärvande bolaget skulle välja att bryta ner det förvärvade dotterbolaget i mindre enheter kan beräkningen av verkligt värde bli mycket subjektiv¹⁰¹. Precis denna situation beskriver Företag B som uppskattar verkligt värde till koncernens börsvärde men som i sin tur måste fördelas på de olika enheterna. Det är då det uppstår två svårigheter för Företag B. För det första är det inte säkert att respektive enhet betingar samma försäljningspris på en aktiv marknad som den delen av börsvärdet enheten fick tilldelat. För

⁹⁷ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

⁹⁸ Wines et al. (2007)

⁹⁹ McGreachin, A. (1997)

¹⁰⁰ Marton, J. Et al. (2008)

¹⁰¹ Edwards, P. (1995)

det andra är enheterna så starkt integrerade med koncernen vilket gör gränsdragningen och tilldelningen av ett börsvärde svår.

Den vetenskapliga diskussionen anser att fastställandet av verkligt värde är inte är objektivt om det baseras på en hypotetisk försäljning. Om tillgången är särskilt unik är det dessutom inte säkert att det existerar en aktiv marknad för denna vilket gör det svårt att fastställa ett marknadspris.¹⁰² Respondent C beskriver företagets divisioner som särskilt unika och bekräftar att denna situation kan uppstå. Respondent C beskriver att det är möjligt att beräkna det försäljningspris koncernen i dagsläget begär för sin enhet men att problemet är att man inte vet om någon är beredd att betala detta pris varför det inte går att jämföra med ett marknadspris. Respondent C:s beskrivning bekräftar därmed den subjektivitet som den vetenskapliga diskussionen framställer som ett problem.

Vad som verkligen är anmärkningsvärt i detta sammanhang är att Respondent E berättar att nyttjandevärdet för företaget på ett sätt är detsamma som verkligt värde och Respondent D berättar att man gör en väldigt liten ansträngning för att fastställa verkligt värde men tillägger samtidigt att företagen ansvarar för att den finansiella informationen ska vara så rättvisande som möjligt:

”Vårt företag lägger inte särskilt mycket krut på att uppskatta verkligt värde utan krutet läggs på beräkning av nyttjandevärdet eftersom det är där pengarna finns, det vill säga det är i den värderingsmodellen som det tydligt går att se ett kassaflöde”

Respondenternas (D och E) berättelser är intressant ur två aspekter. Dels kan det betyda att i valet av två metoder som på var sitt sätt innehåller bedömningar så upplevs beräkningen av nyttjandevärdet mest relevant och minskar osäkerheten i företaget. Dels kan det betyda att beräkningen av nyttjandevärdet är den metod som de är mest bekant med, det vill säga att det tar tid att lära sig att använda nya värderingsmetoder. Dessa två aspekter kan vara en förklaring till att majoriteten av svenska börsföretag använder nyttjandevärdemetoden vid nedskrivningstester¹⁰³.

Respondent E:s berättelse kan vidare betyda att de inte gör en riktig jämförelse mellan verkligt värde och nyttjandevärdet när de fastställer återvinningsvärdet och är i så fall ett exempel där standarden inte följs. I slutändan är det bara ett värde som ska jämföras med det redovisade värdet varför det tillvägagångssättet inte får några konsekvenser för testets genomförande. Det är snarare resultatet av testet som kan drabbas allvarligt om det är väsentliga skillnader i värden mellan verkligt värde och nyttjandevärdet.

Även Respondent D berättelse kan i vidare bemärkelse ses som en bekräftelse av vad som framkommit tidigare angående nedskrivningstesternas resursåtgång och att det därmed finns incitament att förenkla dessa vilket leder till grövre bedömningar och uppskattningar som försämrar tillförlitligheten.

---

¹⁰² Wines et al. (2007)

¹⁰³ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

Under intervjuerna framgick det att företagen tillämpar mycket olika tidsperspektiv för sina respektive verksamheter och detta är något som får negativa effekter på jämförbarheten. Om informationen i de finansiella rapporterna varit mer omfattande hade användarna kunnat justera för skillnaderna men än så länge är informationen bristfällig¹⁰⁴. Till exempel tillämpar Företag B prognoser med en tidshorisont på 20 år som de i och för sig kommit fram till i diskussion med bolagets revisorer. Till skillnad använder sig Företag A av en tidshorisont som avviker från standarden men nämner inget om att den är ett resultat av diskussioner med bolagets revisorer. Det senare tror vi kan betyda att man konstruerat en modell som ser ut att följa standardens ramar men att underliggande antaganden baseras på en längre tidshorisont än vad standarden föreskriver.

I teorin uppstår problem för revisorerna när bolagen själva bygger upp sina värderingsmodeller eller använder sig av externa värderingsexperter eftersom revisorerna kan sakna erfarenhet av företagsledningens egna värderingsmodeller. Skulle bolagen därtill vilja uppnå eller undvika en nedskrivning är risken för att bli upptäckt liten. Det skulle även krävas mer bevisning från revisorn för att kunna hävda sina invändningar mot redovisningen. Skulle bolaget inte bli upptäckt eller revisorn inte lyckas driva igenom sina invändningar minskar tillförlitligheten i redovisningen. Ur denna synpunkt är även revisorns oberoende viktigt. En stark oberoende revisor behöver inte vara rädd för att mista sina klienter till följd av invändningar kring bolagens värderingsmodeller.¹⁰⁵

Företag A har konstruerat sina egna modeller och berättar att det rör sig om mycket enkla konstruktioner. Detta kan ändå betyda att det är svårt för en utomstående att förstå modellen samt att modellen kan bygga på underliggande avancerade formler som inte framträder vid en första anblick. Respondent D, som själv tidigare arbetat som revisor, berättar att modellernas parametrar går att justera utifrån det testresultat man önskar och bekräftar därtill teorin ovan med att säga:

”Som revisor måst man ha rejält på fötterna för att kunna påstå att företagen inte har gjort en riktig bedömning”.

Det finns dock de företag som använt sig av externa konsulter för att konstruera värderingsmodellerna men där konsulterna kommer ifrån samma företag som det som också utför revisionen. Detta minskar givetvis svårigheterna för revisorn när denne granskar relevansen av och tillförlitligheten i nedskrivningstestet.

5.4.3 Manipulationens incitament

Som vi tidigare nämnt har frågan kring vilka incitament som kan leda till att företagsledningen manipulerar redovisningen inte syftat till att ta reda på om de undersökta företagen aktivt manipulerat redovisningen. Syftet har varit att fånga upp medvetenheten bland företagen. Om det finns en medvetenhet bland företagen kring vilka metoder som kan

¹⁰⁴ Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010)

¹⁰⁵ Wines et al. (2007)

nyttjas för att manipulera redovisningen så finns det risk för att redovisningens tillförlitlighet, relevans och jämförbarhet är hotad.

Principal-agent-teorin och Big-bath-accounting är två teoribildningar som aktualiseras när vi talar om olika skäl till manipulation av redovisningen. Samtliga företag bekräftar att det generellt sett finns olika incitament kopplat till nedskrivningar av goodwill. Men av dessa företag är det ändå två företag vars berättelser är mer avslöjande och bekräftar att manipulation förekommer. Vi kan inte uttala oss något om i vilken omfattning och hur allvarligt företagets beteende är men hur som helst är företagets berättelser en bekräftelse av den vetenskapliga diskussionen och ovan nämnda teoribildningar.

Avseende Principal-agent-teorin har den vetenskapliga diskussionen talat om för oss att det krävs stora resurser av revisorerna för att granska rörelseförvärv, goodwill och identifieringen av kassagenererande enheter. Detta i kombination med att ett företags resultat kan komma att reduceras till följd av nedskrivningar kan medföra att företagsledningen än mer engagerar sig i manipulation och kreativ bokföring.¹⁰⁶ På nytt bekräftas detta av Respondent D som tidigare arbetat som revisor och berättar följande:

”...avseende resursåtgången för testerna beror denna på hur nära gränsen för nedskrivning man ligger. Ju närmare gränsen för nedskrivning desto viktigare blir varje antagande och uppskattning och fler parametrar behöver ses över”.

Det Respondent D berättar får oss att ställa oss frågan varför de inte varit lika noggrann från början i testet? Så uttrycker man sig bara om man vill undvika nedskrivningar. Om vi utgår ifrån att företagsledningen efter bästa förmåga redan från start bedömer och uppskattar de faktorer som påverkar nedskrivningstestet finns det ingen anledning att vara extra noggrann mot slutet av perioden ifall testet visar ett nedskrivningsbehov. Utgår vi ifrån att företaget följer standarden så tar företaget nedskrivningen när den uppstår.

Avseende Big-bath-accounting bekräftar Respondent C tidigare empiriska studie resultat¹⁰⁷. Respondent C ger tydligt uttryck för att det under perioder med dålig lönsamhet på grund av marknadsmässiga skäl finns det starka incitament för att iklä sig ytterligare kostnader. Dessa kostnader som annars inte hade tagits upp överskuggas av den marknadsmässiga dåliga lönsamheten varför specifika kostnadsposter och absoluta negativa tal är ointressant¹⁰⁸:

”Står man inför ett riktigt skitår kan man lika bra spä på”

Företag C berättar inte att just nedskrivningar av goodwill är en sådan engångskostnad men vår egen bedömning utifrån att nedskrivningar inte görs regelbundet löper dessa större risk att utnyttjas för att förbättra utgångsläget inför kommande perioder.

Med utgångspunkt från vårt empiriska material kan vi se att det finns en stor medvetenhet om att nyanställda verkställande direktörer kan ha en benägenhet att iklä sig kostnader av engångskaraktär. Medvetenheten om detta beteende yttrade sig inte direkt hos alla

¹⁰⁶ Gowthorpe, C. och Amat, O. (2005)

¹⁰⁷ Walsh, P., Craig, R., Clarke, F. (1991)

¹⁰⁸ Jordan, C. E. och Clark, S. J. (2004)

respondenter. Enbart en respondent var helt öppen i detta avseende och förekom författarna med att berätta om att det kan förhålla sig på detta vis. Att vi i resterande fall först fick presentera Big-bath-accounting-teorin innan respondenterna bekräftade att detta beteende förekommer ger oss en indikation på att det är något man gärna döljer sin medvetenhet om.

5.5 Övriga reflektioner

Företag D anser att informationen som ska lämnas i de finansiella rapporterna är allt för omfattande och ifrågasätter värdet och nyttan av denna för användarna eftersom det krävs mycket kunskap för att förstå informationen. Tidigare studier visar tvärt emot detta att det skulle behövas mer utförlig och förklarande information för att göra den tillgänglig för användarna. Utifrån en tolkning av respondentens berättelse kombinerat med tidigare studier kan vi föreställa oss att redovisningen befinner sig i en situation där företagen anser att de måste lämna allt för omfattande information och aktivt väljer att begränsa informationsmängden i mån av resurser. Detta leder till information på en alltför aggregerad nivå när analytiker och investerare istället skulle behöva en mer disaggregerad information.

6 Resultat

I uppsatsens sista kapitel kommer vi att redogöra för vår slutsats utifrån tidigare analys. Vi kommer även besvara frågorna som presenterades i det inledande kapitlet. Avslutningsvis ger vi förslag på vidare forskning inom ämnet.

Utifrån vår analys kan vi dra ett antal slutsatser kring redovisningen av nedskrivningar av goodwill och som sammantaget svarar på vår frågeställning.

- Tillämpningen av IAS 36 är komplex och leder för företagens del till förenklingar som försämrar tillförlitligheten och relevansen av redovisningen. Företagen försöker i största möjliga mån följa standardens riktlinjer.
- Avskrivningar är den redovisningsmetod som företagen anser vara enklast att arbeta med och för användarna enklast att förstå. Företagen tycker dock att nedskrivningar ger en mer teoretiskt korrekt bild av värdet på goodwill.
- Uppskattningar och bedömningar är nödvändiga för att fastställa verkligt värde och nyttjandevärde och förekommer i stor omfattning. Detta leder till osäkerhet hos företagen och medför att de väljer att basera nedskrivningar av goodwill på den värderingsmetod som medför minst osäkerhet.
- Identifieringen av kassagenererande enheter sker på en hög nivå vilket kan leda till att omotiverade värden på goodwill lever kvar i balansräkningen. Anledningen till att identifieringen av kassagenererande enheter sker på en hög nivå är att det är mest praktiskt hanterbart för företagen och att en större uppdelning är än mer subjektiv.
- Olika långa tidhorisonter för koncernernas kassagenererande enheter försvårar för användarna av de finansiella rapporterna när dessa jämför företagen.
- Subjektivt regelverk öppnar upp möjligheter för manipulation av nedskrivningstesterna för att antingen ge upphov till en nedskrivning eller inte. Det finns en stor medvetenhet kring möjligheterna till manipulation bland företagen.

Utifrån teori, empiri och analys kan vi konstatera att standarden IAS 36 inte fullt ut uppfyller sin grundtanke. Grundtanken är att den information om nedskrivning som presenteras i den finansiella rapporteringen ska vara mer användbar än den information som gavs vid tillämpningen av avskrivningar. Enligt normbildaren ger nedskrivningar en mer korrekt bild men utifrån respondenternas synvinkel är informationen som lämnas i den finansiella rapporten allt för komplex varför de också anser det obefogat att lägga resurser på att lämna mer omfattande information. Detta gör den mindre användbar för läsarna av finansiella rapporter. Vi kan med andra ord dra den slutsats att svenska börsbolag anser att IAS 36 teoretiskt sett ger en rättvisande bild men att den i verkligheten är allt för komplex och inte är direkt applicerbar på den verklighet bolagen verkar i.

Företagens tillämpning av standarden sker genom antal förenklingar och genom att göra ett stort antal uppskattningar och bedömningar. Företagen tillämpar de värderingsmetoder som minskar osäkerheten i värderingen av goodwillposten. Företagen försöker även i största möjliga mån förena nedskrivningstestet med den tidshorisont som företaget bedömer vara den som stämmer mest överens med deras syn på den goodwillpost som vid ett tidigare tillfälle uppstått.

Bland svenska börsbolag finns det en tydlig och klar bild över de möjligheter och tillvägagångssätt som kan utnyttjas för att manipulera informationen i den finansiella rapporteringen. Incitamenten för att utnyttja dessa möjligheter och tillvägagångssätt förklaras delvis av Principal-agent-teorin och Big-bath-accounting-teorin och vår undersökning har givit indikationer på att de incitament dessa teorier ger upphov till påverkat ett par företag att redovisa på ett godtyckligt sätt.

6.2 Vidare forskning

Utifrån vår undersökning kan vi konstatera att standarden IAS 36 inte är helt fulländad. Respondenterna antyder att standarden är komplex och allt för omfattande. Med detta som utgångspunkt hade de varit intressant att undersöka vilka förbättringar av standarden som kan förenkla tillämpningen för företagen och förståelsen för användarna. Vårt förslag på metod till denna undersökning är att den bygger på intervjuer med stora intressenter som använder den finansiella rapporten för ekonomiska beslut och har stort finansiellt inflytande i företaget.

Under våra intervjuer med företagen framgår det att dessa själva ibland utformar sina värderingstester. Det finns även exempel i teorin på att företag använder sig av externa värderingsexperter för att utforma företagets modeller för nedskrivningstester. Dessa värderingsexperter är inte beroende av att följa någon redovisningsstandard och har därför friare händer när de konstruerar värderingsmodellerna. Samtidigt kan dessa värderingsexperter befinna sig i en beroendeställning till företaget vilken också kan påverka utgången av nedskrivningstestet. En värderingsexpert i stark beroendeställning till företaget kan ha incitament att utforma ett test som ger ett resultat som gynnar företaget eller företagsledningen. Både företagets och värderingsexperternas värderingsmodeller är mycket svåra för revisorerna att penetrera och verifiera eftersom dessa är mindre transparenta. Detta är *ett* exempel på de svårigheter som revisorerna ställs inför i samband med nedskrivningar. Ett annat förslag på vidare forskning är därmed att undersöka hur revisorskåren arbetar med granskningen av nedskrivningar av goodwill. Vårt förslag på metod till denna undersökning är att författaren i likhet med vår uppsats genomför ett antal djupare intervjuer fast med revisorer. Därtill kan yrkesmän och kvinnor som är experter på redovisning av immateriella tillgångar intervjuas för att ge en mer nyanserad bild av värderingen av denna typ av tillgång.

7 Referensförteckning

Publicerade källor

Andrén, N., Eriksson, T. och Hansson, S. (2003) *Finansiering* Malmö: Liber s. 74-76

Backman Jarl, (2008). *Rapporter och uppsatser*, uppl. 2. Studentlitteratur. Lund

Bryman, A. Bell, E. (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, uppl. 1:1 Malmö: Liber

Carlsson, J., Jonnergård, K. och Nilsson, S-A. (2003) *Koncernredovisning – Tillämpningar* Malmö: Liber AB

Halvorssen Knut, (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur AB. Lund

IASB. (2009). *Internationell redovisningsstandard i Sverige – IFRS/ IAS 2009*. FAR SRS Förlag. Stockholm

Kvale Steinar, (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur. Lund

Marton Jan, Falkman Pär, Lumsden Marie, Pettersson Anna Karin, Rimmel Gunnar. (2008). *IFRS – i teori och praktik*. Bonnier. Stockholm.

Nilsson Henrik, Nilsson Stellan, Sundgren Stefan. (2009) *Internationell Redovisning – Teori och praxis*. Upplaga 2:1. Studentlitteratur. Lund

Nilsson, Sven-Arne. (1998) *Redovisning av goodwill- Utveckling av metoder i Storbritannien, Tyskland och USA* Lund University Press. Lund

Svenning, Conny. (2003) *Metodbok: (samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling)*, uppl. 5. Eslöv: Lorentz

Elektroniska källor

Datum 2010-11-24 <http://www.investopedia.com/terms/b/bigbath.asp>

Artiklar

Cearns, K. (1999), "Impairment: understanding CGU's", *Accountancy*, nr 123 (1267) s.104-5

Edwards, P. (1995) "Segmental Reporting: A Preparers Perspective" *Accounting and Business Research* nr 25 (99) s. 151-161

Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010) "Nedskrivning av goodwill. Få nedskrivningar 2008 som följd av finanskrisen." *Balans* (1) s 38-42

Gauffin, B. och Thörnsten, A. (2010) "Goodwillnedskrivningar 2009, en svårbedömd historia" *Balans* (8-9) s. 49-52

Gowthorpe, C. och Amat, O. (2005) "Creative accounting: some ethical issues of macro- and micro-manipulation" *Journal of Business Ethics* (57) s. 55-64

Henning, S.L., Shaw, W.H., Stock, T. (2004), "The amount and timing of goodwill write-offs and revaluations: evidence from US and UK firms", *Review of Quantitative Finance and Accounting*, nr 23 (2), s.99-121

Jordan, C. E. och Clark, S. J. (2004)"Big Bath Earnings Management: The Case Of Goodwill Impairment Under SFAS No. 142." *Journal of Applied Business Research* nr. 20 (2) s. 63-71

Kirschenheiter, M., Melumad, N. D. (2002) "Can Big Bath and Earnings Smoothing Co-exist as Equilibrium Financial Reporting Strategies?," *Journal of Accounting Research*, nr. 40 (3) s. 761-796

McGreachin, A. (1997)"Bringing impairment under one umbrella" *Accountancy* nr 120 (1247) s. 66

Wines, G., Dagwell R. och Windsor, C. (2007) "Implications of the IFRS goodwill accounting treatment" *Managerial Auditing Journal* nr. 22 (9) s.862-880

Strong, J. S. och Meyer, J. R. (1987) "Asset Writedowns: Managerial Incentives and Security Returns" *The Journal of Finance* nr. 42 (3) s. 643-661

Walsh, P., Craig, R., Clarke, F. (1991) "Big Bath Accounting Using Extraordinary Items Adjustments: Australian Empirical Evidence," *Journal of Business Finance & Accounting*, nr 18 (2) s. 173-189

Uppsatsarbete

Fiechter, P., Meyer, C. (2010) "Big Bath Accounting using Fair Value Measurement Discretion during the Financial Crisis"

Muntliga källor

Respondent A, Intervju av Johan Persson 16 november 2010

Respondent B, Intervju av Johan Persson 22 november 2010

Respondent C, Intervju av Johan Persson 25 november 2010

Respondent D, Intervju av Johan Persson 29 november 2010

Respondent E, Intervju av Johan Persson 20 december 2010